

TÜRKİYE’NİN İLK VE TEK ÖZEL EĞİTİM KONULU E-DERGİSİ

Özel Çocuklar Eğitim ve Dayanışma Derneği

OCAK-ŞUBAT 2018 | SAYI 6 | WWW.OCED.ORG.TR

SEDEF ERKEN’den “BARDAĞIN DOLU TARAFI”

“HAYIR”

dedikten sonra
öfke nöbeti ile
baş etmek

RÖPORTAJ

CİHAN ÇELİK

SONER OLGUN

SERPİL MUŞLU

ESENGÜL KAYAN

ARZU-TOLGA GÖKÇE

Kaan Demir, Best Buddies projesinin bakış açısında yarattığı farkları yazdı...

“FARKLI BİRİ OLDUM”

(Applied Behavior Analysis)
**ABA TERAPİSİ
EĞİTİM SERİSİ**
(UYGULAMALI DAVRANIŞ ANALİZİ (UDA))

**7.
DÖNEM**

Nicky Nükte ALTIKULAÇ
MS, BCBA, EI (ABA Uzmanı)

EĞİTİM TARİHLERİ:

AMAÇ:

- 1. MODÜL : 11 MART 2018**
- 2. MODÜL : 03 HAZİRAN 2018**
- 3. MODÜL : 23 EYLÜL 2018**
- 4. MODÜL : 09 ARALIK 2018**
- 5. MODÜL : 10 MART 2019**

Ücret: 700 TL+KDV PAKET 3.500 TL+KDV

ABA alanında çalışan/çalışmayı hedefleyen profesyonelleri, ABA yaklaşımı konusunda bilgilendirmek, bu konuda Amerika'da kullanılan son teknikleri tanıtip, nasıl uygulayacakları konusunda eğitmektir. Eğitim serisini tamamlayan katılımcılar, kendi başlarına bir ABA programı hazırlayıp, en etkili teknikleri kullanarak bu programı uygulayacak seviyede bir bilgi ve pratiğe sahip olacaklardır.

AYRINTILI BİLGİ VE KAYIT: EMİNE EŞKİ ARASLI | 0507 923 78 59 | emineeski@algiozelegitim.com

**Algı ABA Terapi Merkezi
All Kids First, LLC.
İşbirliği ile**

Özel Çocuklar
Eğitim ve Dayanışma Derneği
www.oecd.org.tr

Algı Özel Eğitim Kurumları
www.algiozelegitim.com.tr
www.algiaba.com.tr

All Kids First, LLC.
www.akfconnectingdots.com

"Algı Akademi"; Algı Özel Eğitim Kurumlarının eğitim öğretim içerikli tüm organizasyonlarının ismidir.

**ALGI
AKADEMİ**

İÇİNDEKİLER

OCAK-ŞUBAT 2018

“Garen bana saf sevgiyi gösterdi”

Kaan Demir, Best Buddies projesinde yaşadıklarını ve gönüllü projelere katılmanın bakış açısında yarattığı farkları e-dergimiz için yazdı.

10

“İnsanların bakışlarını görmemeyi öğrendim”

Serpil Muşlu ile oğlu Fırat'ı, otizmle yaşamdan öğrendiklerini ve yaşadıklarını konuştuk.

12

Sözünüzün arkasında durmak...

Ne kadar zordur çocuğumuza istediği bir şey için “hayır” dedikten sonra o öfke nöbeti ile baş etmek...

16

Şiddet öğrenilmiş bir davranıştır

Küçük yaşta davranış sorunlarının doğru tekniklerle çözülmesi çok çok önemli...

18

İÇİNDEKİLER

OCAK-ŞUBAT 2018

Uzman Görüşü

Davranış değiştirmenin doğru yöntemleri

21

Ebeveynlere öneriler

Çocukta davranış sorunları görülüyorsa ne yapılmalı? Çocuklar ekran başında ne kadar vakit geçirebilir? Okul seçiminde nelere dikkat etmeli?

Psikolog Cihan Çelik'ten öneriler...

24

Yönetim ve liderlik becerileri

Fark yaratan bir CEO olmak...

27

Bardağın dolu tarafı

Hayatın güzel taraflarına odaklanıyoruz! Her sayıda sizlerden birinden bizi cesaretlendirecek, umutlandıracak bir yazı bekliyoruz.

29

Otizmin birçok formu var

Yrd. Doç. Dr. Esengül Kayan ile otizme eşlik eden yan bozuklukları, öfke nöbetleriyle başa çıkma yollarını konuştuk...

34

SAĞLIK

6. hastalık hakkında merak edilenler...

32

Algı ABA Terapi Merkezi'nde

Dil ve Konuşma Terapisi
Seanslarımız Devam Ediyor

İlgilenenler için randevu numarası

0212 211 43 94

0212 211 43 95

Algı ABA Terapi Merkezi - Mecidiyeköy

www.algiaba.com.tr

İÇİNDEKİLER

“Yaşam kalitesine hizmet edecek çalışmalar yürütüyoruz”

Nova Özel Eğitim Rehabilitasyon ve Danışmanlık Merkezi’nin kurucusu Özel Eğitim Uzmanı Sezgin Kartal’dan bilgi aldık.

38

KÜLTÜR SANAT

Kaçırmamanız gerekenler...

42

“Dünyayı boşluğa resimler çizenler değiştirir”

Müziğin usta ismi Soner Olgun’la söyleşi...

44

ETKİNLİKLER

Düzenlediğimiz aktiviteler...

48

Otizm savunuculuğuna adanmış hayatlar

Sivil toplum çalışmalarının faal isimlerinden H. Arzu Gökçe ve eşi Tolga Gökçe sorularımızı yanıtladı...

50

HABER

Çalışmalarımız...

54

CAMP HILL YAŞAM KÖYLERİ EĞİTİMİ

Tarih: 20 Mayıs 2018 Pazar
Saat : 10.00-16.00

6 saatlik eğitim ile katılımcılar özel gereksinimli bireylere yönelik yaşamın tümünü kapsayacak eğitim ve rehabilitasyon çalışmalarının nasıl yapılandırılacağına ilişkin temel bilgilere sahip olacaklardır. Camphill modelinin detayları ile aktarılacağı eğitimde Türkiye’de yaşam köyü kurmak için nasıl bir yol izlenmesi gerektiği de katılımcılara aktarılacaktır. Eğitim kapsamında Camphill Yaşam Köylerinde eğitim, bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinin nasıl gerçekleştirildiğine ilişkin uygulama örnekleri de verilecektir.

Aberdeen Üniversitesi Sosyal Pedagoji bölümü mezunu Cavit Yeşildağ ve Algi Özel Eğitim Kurumları işbirliği ile.

Özel Çocuklar
Eğitim ve
Dayanışma Derneği
www.oced.org.tr

Algi Özel Eğitim Kurumları
www.algiozelegitim.com.tr
www.algiaba.com.tr
www.algiakademi.com

ÜCRET: 120 TL+KDV
KAYIT İÇİN ARAYINIZ
0212 211 10 91 - 92

ALGI
AKADEMİ

“Algi Akademi”; Algi Özel Eğitim Kurumlarının eğitim öğretim içerikli tüm organizasyonlarının ismidir.

KÜNYE

İMTİYAZ SAHİBİ

Özel Çocuklar Eğitim ve Dayanışma Derneği

Yayın Direktörü:

Selim PARLAK
selim@oced.org.tr

Genel Yayın Yönetmeni:

Parin YAKUPYAN
parin@oced.org.tr

(Gönüllü) Yazı İşleri Müdürü:

Burçin ÖZTINAZ
burcin@oced.org.tr

(Gönüllü) Görsel Yönetmen:

Mevlüt DÜLGER
mevlut@oced.org.tr

Halkla İlişkiler:

Emine Eşki ARASLI
emineeski@oced.org.tr

Dernek Bağı:

bilgi@oced.org.tr

Abonelik:

bilgi@oced.org.tr

Yayın Tarihi:

OCAK-ŞUBAT 2018

Yönetim Yeri:

Özel Çocuklar Eğitim ve Dayanışma Derneği

E-Posta:

bilgi@oced.org.tr

* Kapak Görseli pixabay.com adresinden alınmıştır.

* Bu yayının tamamı ya da bir bölümü yayının yazılı izni olmaksızın çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Burçin ÖZTINAZ

Yazı İşleri Müdürü
burcin@oced.org.tr

Merhaba,

Psikodramatist Sibel Aslantepe ve ÖÇED Yönetim Kurulu Başkanı Parin Yakupyan'ın katılımıyla gerçekleşen "ANNELER BULUŞUYOR-Yılbaşı Özel" geçtiğimiz ay katıldığım en özel ve etkileyici deneyimlerden biri oldu. Annelerin içtenlikle duygu ve deneyimlerini paylaştığı bu günde, zorlukları konuşmanın, endişeleri paylaşmanın insan üzerindeki olumlu etkisini o kadar net ve açık gördüm ki!

İçe atmak yerine paylaşmak sadece anlatanı hafifletmekle kalmıyor, bambaşka insanların hayatlarında, bakış açılarında da yepyeni pencereler açıyor.

Belki bu yüzden son dönemlerde ilgimi en çok annelerin deneyimlerini paylaştığı kitaplar çekiyor.

Evet, "Her anne olan kitap yazıyor" diyerek bu akımı eleştiren çok kişi var.

Belki bundan birkaç yıl önce ben de benzer bir cümle kurabilirdim. Ama "Aman bakalım ne yazmış" diye okuduğum bazı kitaplar bakış açıda öyle farklar yarattı ki, artık önyargılarım yok.

Size de önerim, burun kıvrırmak yerine kulak kesilin başkalarının deneyimlerine...

Keyifli okumalar.

"Saklamak değil, paylaşmak olsun özün. Eleştirmek değil, çözümlü göstermek olsun sözün. Yıkma değil, yapma olsun gözün. Saldırmak değil, sarılmaktır çözüm."

Osho

www.oced.org.tr

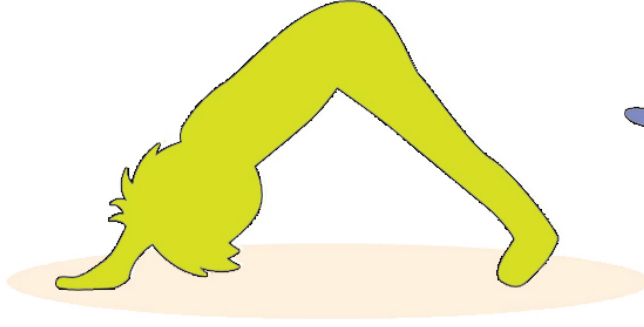
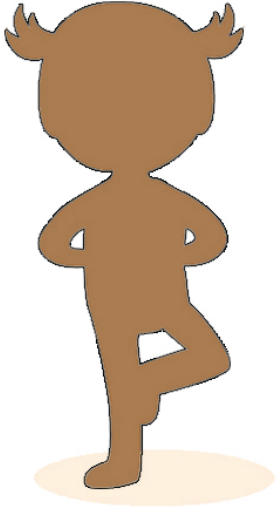
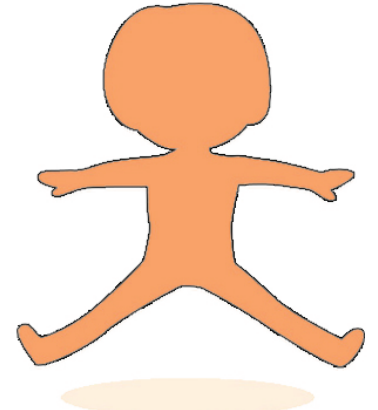
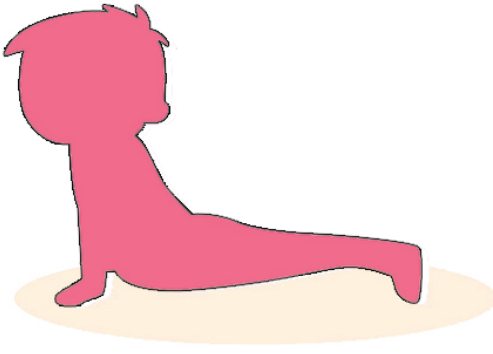
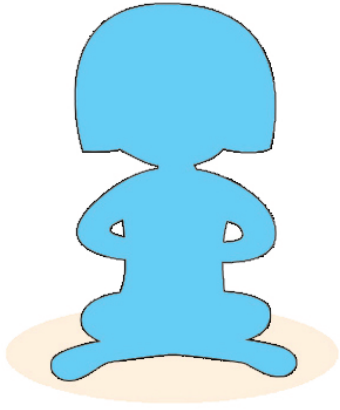
/ocedorgtr

SPOR VE HAREKET EĞİTİMİ

SEANSLARI DEVAM EDİYOR

“Çocuğunuzun Yaşam Kalitesini Yükseltin”

algi

ALGI ABA TERAPİ MERKEZİ

Adres: Büyükdere Cad. Raşit Rıza Sok. No:3
Yıldırım İş Hanı Kat:8 Mecidiyeköy - Şişli - İSTANBUL
Telefon: 0212 211 43 94 - 95
www.algiaba.com.tr

“GAREN BANA SAF SEVGİYİ GÖSTERDİ”

Yaşam sayfamızın konuğu Kaan Demir, Best Buddies projesinde yaşadıklarını ve gönüllü projelere katılmanın bakış açısında yarattığı farkları e-dergimiz için yazdı.

Bundan iki yıl öncesine kadar yaptığım sabahtan akşama kadar basketbol oynamaktı. 9. sınıfta sosyal sorumluluk projelerine başladım ve bu benim hayatımda çok net bir çizgi oldu. Okulda sosyal sorumluluk kulübü ekolü var, 10 seneyi aşkın bir süredir devam ediyor. O zaman çok örnek aldığım bir başkan vardı, ona sordum ve bu işlerin nasıl yürüdüğünü öğrenmek istedim. Bana “Ataşehir’de Düşler Akademisi var, bir gün oraya gel bakalım ne hissedeceksin?” dedi. Oraya gittim ve o güne kadar hayatımda yapmadığım işleri yaptım; farklı gelişim gösteren bireylerle ilgilenip onlarla beraber atölyelere katıldım, yer paspasladım, cam sildim, kurabiye pişirdim. Oradan çıkıp Ortaköy’deki yatakhaneye dönene kadar hep o çocukları düşündüm ve aslında o gün kararımı verdim, ben de bu işin içinde olmak istiyordum. Best Buddies Turkey projesini 9. sınıftayken duymuştum ama kendimi tam tecrübeli hissetmediğim bir konuydu. Sonuçta bir yere gidip 2-3 eğitmenle birlikte farklı gelişim gösteren bireylerle vakit geçirmek başka bir şeyken onlarla arkadaş olup konuları senin açman, ilgi alanlarını bilmen ve ona göre davranman gereken bir ikili ilişki başka bir şeydi ve

tecrübemin buna yeterli olmadığını düşündüm. O yüzden Best Buddies Turkey’in arkadaşlık programına 10. sınıfta katıldım. “Best Buddies Turkey arkadaşlık programı nedir?” dersiniz: 1989 yılında, zihinsel ve gelişimsel farklılığı bulunan bireylerin toplumun dışına itilme sorununun çözülmesi ve sosyal hayata dahil edilmeleri amacıyla Amerika’da başlatılmış bir program. Şu an ise; eklenen yeni programlarla beraber 48 ülkede faaliyet gösteren, kar amacı gütmeyen uluslararası bir organizasyon Best Buddies. Alternatif Yaşam Derneği’nin 2010 yılından beri Türkiye’deki uygulama haklarına sahip olduğu bu proje; arkadaşlık programı kapsamında bir zihinsel ya da gelişimsel engelli bireyle engeli olmayan bir bireyin arkadaş olarak eşleştirilmesini sağlıyor. Best Buddies Turkey’de gönüllü olmak istiyorsanız öncelikle iki seminer almanız gerekiyor. İlki, engellilik konusuna doğru yaklaşım semineri; ikincisi, liderlik eğitimi. Ben liderlik eğitimimi Best Buddies Turkey program koordinatöründen aldım. Bu aşamayı tamamladıktan sonra okulunuzun anlaşmalı olduğu rehabilitasyon merkeziyle tanışma toplantıları yapılıyor ve proje başlıyor. Proje süresin-

ce ayda iki kere buluşuyor, haftada iki kez de mesajla veya arayarak iletişime geçiyorsunuz. Bunlar kağıt üzerinde olan, sizin internetten de araştırıp görebileceğiniz şeyler ama ben bu yazıda size bir buddy ile birlikte dışarı çıkmanın ne demek olduğunu anlatmak istiyorum.

GAREN'LE TANIŞMAM

Best Buddy'si olduğum Garen'i ilk kez tanışma toplantısında gördüm. İlk gördüğümde farklı gelişim gösteren bir birey olduğunu kesinlikle düşünmedim. Garen çok sıcak ve samimiydi. İlk olarak bir AVM'de buluştuk. İlk iki üç ay kadarki dönemde konuşmalarımız maksimum 35-40 dakika sürüyordu. Garen'in her fast food restoranında yediği klasik bir şey vardı. Her buluşmamızda kendisine ondan alıyordu ama yetmiyordu. Ben de onun ona yetmeyeceğini öğrenmiştim. Çünkü Garen çok yiyor, benden de çok yiyor! Sonraki buluşmalarda ben kendime iki tane hamburger almaya başladım, o yine bir tane alıyordu. Kendiminkini yiyordum, sonra Garen'in klasik sorusu geliyordu: "Bunu kim yiyecek?" Diyorum ki, "ikimize aldım, birlikte yiyeceğiz." Koparıyordum yarısını o yiyordu, ben de kendiminkini koparıp kenara koyuyordum, Garen "Bunu kim yiyecek" diye tekrar soruyor ve o yarısı da yiyordu. Sonra oradan kalkıp tatlı yiyorduk ve Garen'in "ben yoruldu" demesiyle ayrılıyorduk. Birbirimize alışma süremiz zorlu oldu ama ondan sonra gerçek iki dost olduk. Buluşma sürelerimiz 2-2,5 saate kadar çıktı. Garen'le çok şey yaptık. Oyun alanlarında basket oynadık, çarpişan arabalara bindik. Şunu fark ettim ki Garen benden daha iyi araba kullanıyor! Garen'i sinemaya götürmek için çok uğraşıyordum. Garen piyasaya çıkan her Türk komedi filmini izliyor. Üç dört tanesine de birlikte gittik. Bir yerden sonra ben Garen'in hayatına daha fazla dahil olmak istedim.

GAREN'İ ANLAYABİLMEK

Garen'in birkaç tane başlığı var. Mesela sonsuzluk nedir, ölüm nedir, iki nedir? Obsesyon, takıntı tabii ki otizmin getirdiği bir sonuç, bunları hepimiz biliyoruz ama bu 2 takıntısı daha farklı geliyordu bana. Sanki Garen'in bana anlatmaya çalıştığı ama benim okuyamadığım bir şey var gibi... Bir bakıyorsanız bambaşka bir şey konuşurken 2 Şubat 2002'de doğan iki kız çocuğunun ikincisi hakkında bir şey soruyor bana! Neden bahsetmeye çalıştığını bilmiyordum, neden o kadar iki olduğunu bilmiyordum! Bunun çözebileceğim bir şey olduğunu da düşünmüyordum. Bunun gibi şeyler vardı ve ben Garen'i anlayabilmek istiyordum. Bu yüzden de Garen'in her cuma saat 4 ile 5 beş arasında Psikolog Sibel Hanım'la görüşmesine ben de dahil olmayı başladım. Bu, normalde bir buddynin çok yapmasını önereceğimiz şey değildir. Ben insanlara "yapmayın" dediğimiz şeyi yapmaya başladım çünkü Garen'i anlayabilmek istiyordum.

Sonra kendimce bir çözüm buldum. Garen belirli konuları açtığına "Sonsuzluk nedir", "Ölüm nedir?", "İki nedir?" ona şunu dedim: "Bunları seksen iki yaşımızdan sonra konuşalım mı." Parlak bir fikirle bunu söyledim ve olabildiğince ileriye atmaya çalıştım. Ondandır şöyle şeyler konuşulmaya başladı, "Ben seninle bir şey konuşacağım ama 82'ye daha çok var mı?" "Şu an biraz konuşalım, kalanını 82'den sonra konuşuruz" diye ertelemeye başladım ama yine de merak ediyordum. Garen'in kendine özgü bir dili var. Onun notlarını okuduğunuz zaman siz hiçbir şey anlayamazsınız. Da Vinci tersten yazmış ya aynadan okunduğunda, düz olsun diye Garen'in o

tarz bir tarzı var. Kodlamalar, noktalama işaretleri... Ve kendi anlayabiliyor bunu.

Garen'in en şaşırdığım özelliklerinden biri de, 25 Mayıs 2007'de, 13 Nisan 2009'da veya 12 Şubat 2008'de ne yaptığını gayet iyi ve ezbere biliyor olması. Buna her seferinde ağzım açık kalıyor! Garen çok neşeli bir kişilik, onu anlatarak bitirebileceğimi sanmıyorum. Mesela bir sonraki buluşmamızda ne yapacağımızı konuşuyoruz, çikolata mı yiyelim, hamburger mi yiyelim derken birden soruyor "Senin baban kaçtı?" Herkesin doğum tarihini ezbere biliyor. Garen'i tanıma sürecim çok uzun sürdü ama aramızda cidden iyi bir bağ kurduğumuza inanıyorum. Gönüllülük beni tamamen farklı biri yaptı ve Garen bana saf sevgiyi gösterdi, 1.85 boyunda 100 kilo bir adam geliyor, sizin yanağınızı sıkıyor.

PROJE BİTER DOSTLUK BİTMEZ

Best Buddies Turkey arkadaşlık programı süresi dolduktan sonra da tabii ki Garen'le görüşmeye devam ediyoruz. Hepimizin çevremizde insanlara ihtiyacı var. Ben Garen'in okulda yaşadığı zorlukları biliyorum. Dürüst konuşmak gerekiyorsa yemek yerken yanından güzel bir kız geçtiğinde bunu yanındaki arkadaşına söyleyebilmek bir ihtiyaçtır. Bir kıza mesaj atmak istediğinde yazmaya nasıl başlaman gerektiğini bir arkadaşına sormak istemek bir ihtiyaçtır. Biz Garen'le bu noktaya 7-8 ayın sonunda geldik. Onların hayatının çemberlerinin içine girmek çok kolay değil ama oraya girince en basit örneğiyle o çemberin bir omzunu da siz almış oluyorsunuz. Garen'in etrafında annesi, koçları, öğretmenleri var ama şurada da ben olayım, onun hayatının bir parçası olayım istiyorum. Gidip onunla film izleyebiliyorum, onunla defalarca kahkaha krizine girdik. Diğer tüm yetişkin baskılarından çıkmak istediği zaman beni arar. Yemek yeriz, yürürüz, eğleniriz. Hepimizin böyle bir Kanan'a ve böyle bir Garen'e ihtiyacı var. Ben gidiyorum okulda ağır dersler, arkamdan iş çeviren insanlar sonra bir geliyor Garen! İki saat boyunca masada negatif bir düşünce yok, sadece yemeğimi yiyor! O konuda biraz sıkıntı yaşıyoruz o kadar, çünkü ben de acıkıyorum:)

“İnsanların bakışlarını görmemeyi öğrendim”

Deneyimlerimizle öğreniyoruz. Her yeni gün yeni bir şeyler öğretiyor bize. Serpil Muşlu da annelik deneyimiyle hayata bakış açısı değişenlerden... Kendisiyle oğlu Fırat'ı, otizmle yaşamdan öğrendiklerini ve yaşadıklarını konuştuk.

Sizi biraz tanıyabilir miyiz?

Ben Serpil Muşlu. İki çocuk annesiyim. 7 yaşındaki büyük oğlum otizmli. Bu yıl ilkokul 1'e başladı. İkinci oğlum daha 2.5 yaşında. Yoğun bir eğitim sürecinden geçtiğimiz için şu an çalışmıyorum, çocuklarımla ilgileniyorum.

Fırat kaç yaşında otizm tanısı aldı?

Zor bir hamilelik geçirmiştım ve 7.5 aylık doğum yaptım.

Fırat erken doğdu, bir süre yoğun bakımda kaldı. Otizm tanısı ise biraz geç kondu. 4 yaşındaydı...

Bebekliğinde takıntıları veya dikkatinizi çeken farklılıkları var mıydı?

22 aylıkken yürüdü, geç yürümesi kafamıza takılmıştı. Bebekliğinde çok yüksek ateşi oluyordu. 18 aylıkken geniz eti, bademcik ameliyatı oldu ve kulağına tüp takıldı. Çok fazla

duymadığı için dil gelişimi biraz geç başladı. Daha sonrasında konuşan, göz teması kuran bir çocuktü ama bir anda kilitlendi. Doktorlar sıvıdan dolayı denge bozukluğu olduğunu, yürüyememesinin normal olduğunu söyledi. Bizim aklımıza hiç otizm gelmedi çünkü hayatımızda otizimli bir birey yoktu. İki buçuk yaşındayken yarım gün bir kreş hayatımız oldu. Sonrasında üç yaşındayken tam gün bir kreşe başladı. Orada öğretmeni “dikkat eksikliği var gibi” dedi ama tam netleştiremedik. Sonra yaz tatilinde eve bir öğretmen aldık ve gelişimini gözlemlemek istedik. O öğretmen de “dikkat eksikliği çok fazla, bir psikiyatriste gitmesi gerekiyor” dedi ve biz bu şekilde psikiyatriste başladık. Aslında biraz da yanlış yönlendirildik. Doktor EEG, kan tahlili gibi bazı testler istedi. EEG’si kötü çıkınca MR istediler. Fırat doğduğunda beyin kanaması geçirmiş, bu kanamadan dolayı da epilepsi hastası şu an. Hiç nöbet durumunu görmedik, devamlı uykuda geçirdiği için anlayamadık. Ben epilepsi teşhisi konduktan sonra bile iki defa gördüm, ondan öncesinde hiç görmedim. Sonrasında ilaca başladık, otizm teşhisi kondu ve özel eğitime başladık.

Tanı sürecinde yaşadığınız zorluklar nelerdi?

Tabii dünya başımıza yıkıldı bizim. Bazen insanların çok acımasız olduğunu düşünüyorum, direkt yüzünüze çok ağır şeyler söyleniyor. Biz bunu birkaç ay ailelerimizden bile hiç kimseye paylaşmadık. Sadece eşimle ben biliyorduk çünkü Fırat’a karşı davranışlarının değişeceğini düşündük. Ne yapacağınızı bilmiyorsunuz, ne tepki göreceğinizi bilemiyorsunuz, bu durumun çocuğunuzu nasıl etkileyeceğini bilemiyorsunuz. Şu an daha rahatım kabullendiğim için insanlara “evet, benim çocuğum otizimli” diyebiliyorum ama öncesinde diyemiyordum. Aslında kendimi değil, çocuğumu düşünüyordum. Çok zor yollardan geçtik. Küçük bir bebeğim daha vardı, daha yeni doğum yapmıştım. Özel eğitimin ne olduğunu bile bilmiyorduk. Kendi çabamla bir şeyler araştırıyordum. O dönemde kendime de, eşime de bir söz verdim. Doktorlar “çok umudunuz, beklentiniz olmasın” diyordu ama ben dedim ki “umudumu her zaman çok yüksek tutacağım, beklentimi yüksek tutacağım. Çünkü ben umudumu yüksek tutarsam çocuğum bir yerlerde olacak, onu bırakmayacağım, çocuğumu en iyi yerlere getireceğim.”

Annenin duruşu çocuğum hayatında çok önemli...

Eğer çocuğunuzda bir farklılık varsa çevreniz kalabalık oluyor ama gerçekte yalnızsınız. Özellikle anneler... Babalar da elbette bunun içerisinde ama anneler 7/24 yaşadığı için daha fazla etkilebiliyor. Ben çocuğumu asla otizimli, epilepsi hastası olarak görmedim. Önceden nasıl davranıyorsam, şimdi de öyleyim. Normal gelişim gösteren bir çocuk gibi davranıyorum. Hasta gözüyle bakarsanız o çocuk zaten bunu hisseder. Bizim çocuklarımızın 6. hissi çok kuvvetlidir. Annedeki,

kaygıyı, endişeyi ya da mutluluğu çok çabuk hissedebiliyorlar. Ben bunun için çok mücadele ettim. Fırat çok kötü bir durumdaydı ve biz çok fazla yol kat ettik. Tabii ki Algı’daki öğretmenlerinin de katkısı çok büyük. Dokuz ay içinde inanılmaz yol aldık.

Teşhis ve tanıdan sonra nasıl bir yol izlediniz?

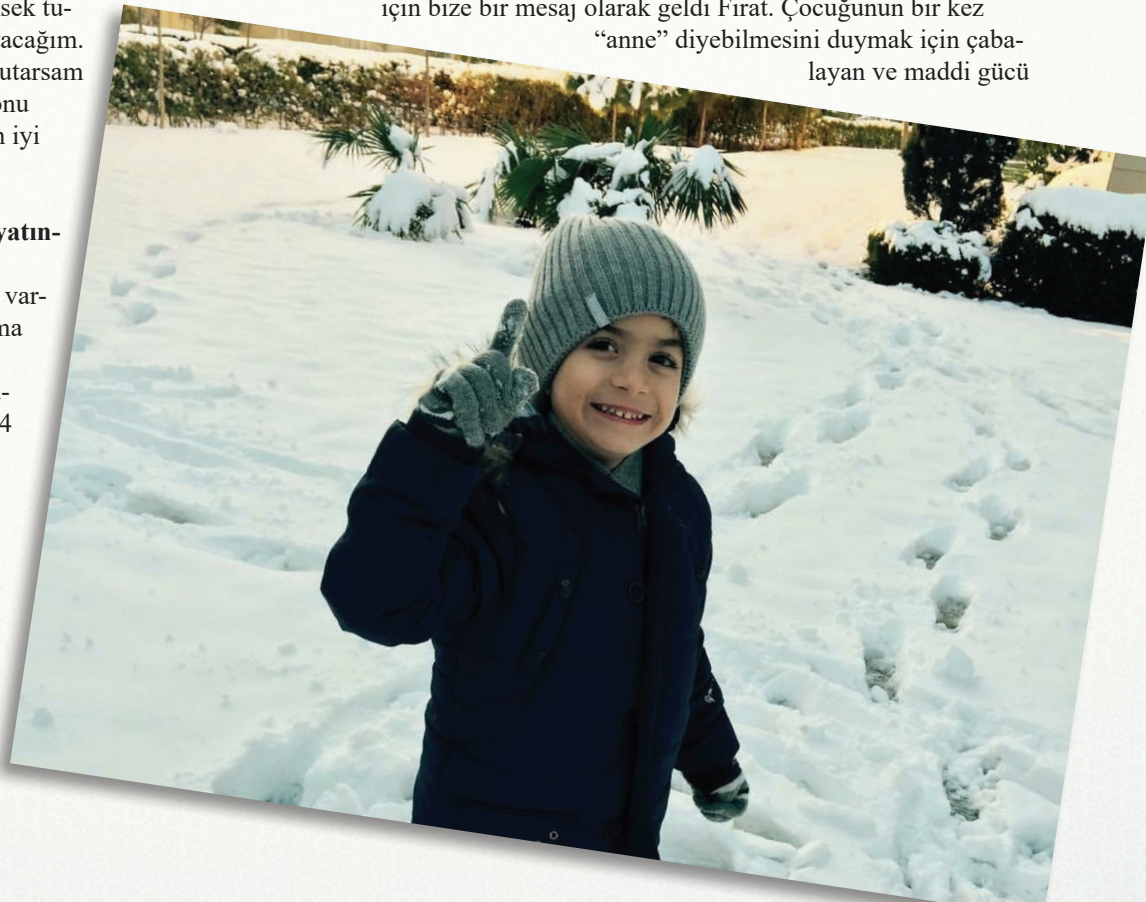
Teşhis konduktan sonra birçok doktora, nörologlara gittik. Sonrasında duyuşal almaya başladı. İlk zamanlar çok faydasını gördük ama hep aynı yöntemle eğitim gösterdikleri için çocuk artık oradan alacağını aldı ve bir karar aldım, çocuğumu Sivas’a götürdüm. Sivaslıyım, ailem şehir merkezinde yaşıyor ama biz köye gittik Fırat’la. Orada toprakla ilgilendikçe öfke nöbetleri, hiperaktivitesi daha azaldı. Ben üç yıldır çocuğum için mutlaka her yaz Sivas’a gidiyorum. Orada ağaçları, böcekleri, her şeyi görerek tanıyor. İnanılmaz farklılık oldu. Geldiğimizde öğretmenlerimiz “Biz çok korktuk Fırat geri kaldı diye ama bir adım önde gördük, çok iyi gelmiş” dediler. Yazın olabildiğince tatil yapıyoruz. Tatil süresinde eğitimimize devam ediyoruz tabi ki, tamamen boş bırakmıyoruz. Tatil yapmak, birlikte vakit geçirmek inanılmaz iyi geliyor.

Anne olmak hayatınızda neleri değiştirdi?

Ben çocuğum için her şeyi yaparım, her anne öyledir. Benim için hayatın anlamı o. Hayata, insanlara bakış açım çok çok değişti. Aslında hayatı bana oğlum öğretti.

Hayata pembe gözlüklerle bakabilen biri misiniz?

Aslında küçük şeylerle mutlu olabilen bir insanım. Oğlumla bir şeyler başardığımız zaman da çok mutlu olup hayatı toz pembe görüyorum ama biz hayatın gerçekleriyle yüzleştığımız için öyle hayal dünyasında ve toz pembe bir hayat yaşamıyoruz. Hayatın gerçekleri çok farklıymış Fırat’la ben bunu öğrendim. Oğlum bana hayatı, farkında olmadığım şeylerin farkına varmayı öğretti, hayata bakış açımı değiştirdi. Eşimle de hep onu söylüyoruz, bizim bazı şeylerin farkında olmamız için bize bir mesaj olarak geldi Fırat. Çocuğunun bir kez “anne” diyebilmesini duymak için çabalayan ve maddi gücü

Çok sevgi dolu büyüdü Fırat. Mutlu bir çocuk. Belki de bu yüzden biz çok çabuk ilerliyoruz. Fırat'ın inanılmaz bir müzik düşkünlüğü var. Saatlerce müzik dinleyebilir.

“Otizm nedir?” dendiğinde çoğu insan bunu bilmeyebiliyor. Bu durum dışarıda zorluklar yaşamanıza sebep oluyor mu?

Dışarıda sanki bulaşıcı bir hastalıkmiş gibi çocuğunu kendine çeken, çocuğumla oynamak istemeyen birçok aile oluyor. Gerçekten çocuğunuza karşı da, size karşı da çok acımasızlar. Hal ve hareketlerinden bile bunu gözlemliyorsunuz. İlk başlarda giderken sıkılıyordum. Bir şey

ben de bir yere kıracak, her şeyi tekrarlayacak, “neden bu çocuk böyle?” gibi sorular gelecek diye çok rahatsız oluyordum ama şimdi öyle değilim. Hatta geçmişte başıma gelen bir şeyi anlatayım size. Bir arkadaşımın buluşacağımız onun da çocuğu var. Fırat çok mutlu oldu onlarla görüşeceğiz diye. Bir kafede oturuyoruz. Fırat oradaki şekerleri aldı, her yere atıyor. İnsanların “Bu nasıl bir çocuk” der gibi bakışlarını görseniz inanamazsınız. Ben gayet rahat bir şekilde davrandım. “Bitti mi annecim?” dedim, “bitti” dedi. Ben oturdum şekerleri topladım. İnsanlar hala hayretle bakıyor. Dedim ki: “Çocuk. Siz hiç çocuk olmadınız mı?” Ya şımarık yetiştirmiş, iyi bir anne değil etiketini alıyorsunuz ya da çocuğunuzun durumunu öğrenip size acıyan gözlerle bakılıyor. Bu beni rahatsız ediyor açıkçası. Sonuçta benim çocuğum beni ilgilendirir, ben ilgileniyorum 7/24. Bir başkası ilgilenmiyor ve benim çocuğumu yargılama hakkına kimse sahip değil. Hatta markette bir sıkıntı yaşadık, bir kadın oğluma vurdu. Çok aşağılandık, çok hakarete uğradık. Polis girdi araya, çok büyük bir travma geçirdim ben. Marketteki bir müşteri şefitaleri elliyor diye benim çocuğuma vurdu. Uyarıyor, kızıyor, elleme diye ve çocuğum ona vurunca o da çocuğuma vuruyor. Bana hakaret ettiler, çocuğuma gerizekalı dediler, neden böyle bir çocuğu topluma sokuyorsunuz gibi birçok hakarete maruz kaldım. Çok kötü bir olaydı. İnsanlarımız duyarlı değil, insanımız daha normal bir çocuğa bile nasıl davranacaklarını bilmiyor. Sen 7 yaşındaki bir çocukla kendini nasıl bir tutabiliyorsun ki? O yüzden toplumumuz bu konuda çok fazla geride diye düşünüyorum. Çocuğunuz AVM’de yerlere yatıyor, öfke nöbetleri geçirebiliyor. Ben artık insanların bakışlarından rahatsız olmuyorum. Kimseyi görmüyorum ve iki çocuğumla tek başıma dışarı çıkabiliyorum. Geziyoruz, eğleniyoruz, geliyoruz. İnsanların bakışlarını görmemeyi öğrendim artık karşımdaki insanın bir şey söylemesine fırsat vermiyorum. En önemlisi insanların bakışlarını artık görmüyorum. Çünkü benim çocuklarımdan daha değerli bir şey yok.

olmayıp mücadele eden birçok anne var.

Onları görmeye başladım. Çok şükür çocuğum daha iyi bir durumda ama çocukları daha ağır olan, sadece otizmi değil birçok engeli olan çocuklar var. Bunları görmeye başladık, onlar için bir takım şeyler yapmaya çalışıyoruz. Farkındalıklarımız arttı ve bir sürü insana bunları anlatmaya başladık. Bu da oğlumuzun sayesinde oldu.

Kendinizi dibe vurmuş hissettiğiniz anlarda nasıl güç buluyorsunuz?

Eşimin bana desteği güçlü olmamı sağlıyor. Evet, çok fazla baş başa vakit geçiremiyoruz, belki dışarı çıkıp baş başa yemek yiyemiyoruz ama eşimin bana manevi desteğine minnettarım. O beni çok ayakta tuttu. Bazen annelerde tükenmişlik sendromu oluyor. Dönem dönem bunu ben de yaşıyorum. Dibe vurduğumda oradan beni hep eşim çıkarıyor. “İyi bir anne değil miyim?”, “Benim yüzümden mi?”, “Neden bunu artık aşamıyoruz?”, “Neden çocuğuma daha sabırlı davranmıyorum?” gibi soru işaretleri olduğunda, vicdanım sızladığında, ki yüksek sesle Fırat dediğimde bile sabaha kadar ağlayan bir insanım, eşim destek olur, beni yüreklendirecek sözler söyler.

Gönüllü destek verdiğiniz çalışmalar var mı?

Bunu söylemek bana çok hoş gelmiyor, yapılan şeylerin gizli kalması taraftarıyım ama şu an üç çocuğu okutuyoruz, özel eğitimlerini destekliyoruz. Bu bizim için inanılmaz bir mutluluk. Bu şekilde desteklemeye de gücümüzün yettiğince devam edeceğiz. Bir sürü insana da bu mesajı veriyoruz zaten. Oğlumuz böyle olmasaydı, biz bunları görüp yapamayacaktık böyle güzel şeylere vesile olamayacaktık.

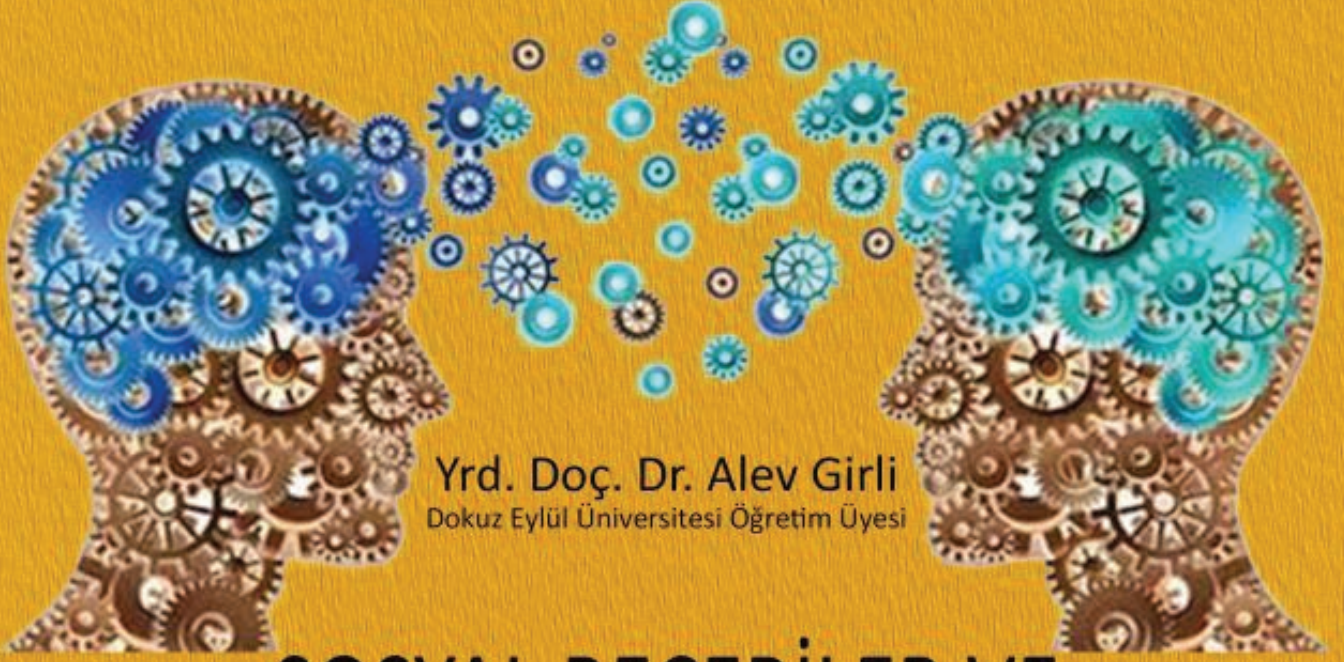
Fırat neleri sever, neleri sevmez?

Fırat çok duygusal bir çocuk. Çok şefkatli, merhametli, duygularını içinde yaşayan, üzüntülerini çok fazla göstermeyen bir çocuk. Artı arkadaşlarıyla ilişkisinde bize inanılmaz bir mucize yaşattı. Kaynaştırmada mükemmel derecede yol aldı. Arkadaşlarını çok seviyor. Kalabalık bir ailemiz var, babaanne, anneanne hep aynı sitedeyiz, hep bir aradayız.

2.
KEZ

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU OLAN BİREYLERİ ZİHİN KURAMI TESTLERİ İLE DEĞERLENDİRME

Yrd. Doç. Dr. Alev Girli
Dokuz Eylül Üniversitesi Öğretim Üyesi

SOSYAL BECERİLER VE ZİHİN KURAMI BECERİLERİNİN ÖĞRETİMİ

Türkiye’de, daha önce yapılmış eğitimlerden farklı olarak, Algı Özel Eğitim Kurumları tarafından “OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU OLAN BİREYLERİ ZİHİN KURAMI TESTLERİ İLE DEĞERLENDİRME, SOSYAL BECERİLER VE ZİHİN KURAMI BECERİLERİNİN ÖĞRETİMİ” konusunda çalışacak Profesyonelleri yetiştirmek üzere DEÜ Özel Eğitim Bölümü Öğretim üyesi Dr. Alev Girli tarafından verilecek bir eğitim programı düzenlenmiştir.

Tarih : 14 Ocak 2018 PAZAR,
15 Ocak 2018 PAZARTESİ,
16 SAAT
Saat : 09.30-17.30

Yer : **ALGI ÖZEL EĞİTİM MERKEZİ**
Büyükdere cad. Mecidiyeköy Mah.
Kervangeçmez Sokak No: 10/1
Mecidiyeköy Şişli İstanbul

Not: Eğitim Sonunda Katılım Belgesi Verilecektir.

700 TL+KDV

KAYIT İÇİN ARAYINIZ
0212 211 10 91 - 92

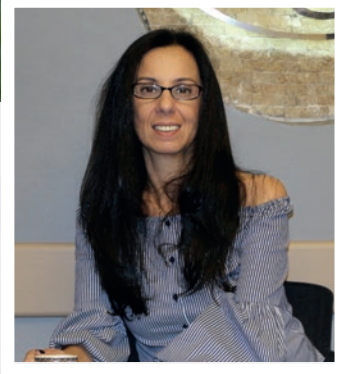
Özel Çocuklar
Eğitim ve Dayanışma Derneği
www.oced.org.tr

Algı Özel Eğitim Kurumları
www.algiozelegitim.com.tr
www.algiaba.com.tr

**ALGI
AKADEMİ**

Nicky Nükte ALTİKULAÇ

MS, BCBA, EI (ABA Uzmanı)
Davranış Terapisi Uzmanı

nukte@allkidsfirst.com

SÖZÜNÜZÜN ARKASINDA DURMAK...

Ne kadar zordur çocuğumuza istediği bir şey için “hayır” dedikten sonra o öfke nöbeti ile baş etmek... Hele bir de dışarıdaysanız, onca eleştiri ile bakan gözlere karşı!!!

Yazımın başında kendi bir anımı anlatmadan geçemeyeceğim. Büyük oğlum 3 yaşlarındaydı. Bir gün doktordan çıktıktan sonra kliniğin eczanesinde doktorun yazdığı ilacı almak için sıraya girdik. Şimdi tam olarak hatırlayamadığım bir sebepten dolayı oğlum kendini yerlere attı (genelde böyle bir huyu yoktu fakat hastalığından dolayı biraz yorgun ve gergindi sanırım) ve beni tekmelemeye başladı. Ben yerden kalkmasını söyledikçe o beni tekmeleye devam etti. Bunu gören eczacı durumu yatıştırmak için oğluma şeker önerdi. Ben de oğlumun bu davranışının pekiştirilmemesi amacıyla kibarca reddettim. Kalabalıktaki annelerin bir kısmı vicdansızlığımla yererken, bir kısmı da ne kadar istikrarlı bir anne olduğum için beni tebrik ettiler. Ben ise kendi içimde topluluk içinde böyle bir şey yaşamış olduğum için utanç içindeydim. Ama şunu da biliyordum ki o şekeri kabul etsem, o anki durumu kurtaracaktım ama oğlumun bu davranışı daha sonrakiler için de bir başlangıç olacaktı. Sonra ne mi yaptım? Oğlum kucığıma alıp sıradan çıktım ve eve gittim. Eşim eve gelince eczaneye gidip ilacımı aldım. Sonuç olarak oğlum bir daha böyle bir şey yapmadı. Çünkü gördü ki, işe yaramıyor, en azından annesine...

Bunun yanı sıra bazen öyle ortamlarda ya da öyle kişilerle oluyoruz ki (kayınvalideler, komşular, iş arkadaşları, vs) çocuğumuzun bu aşırı tepkisini tolere edemiyoruz. Ve önceden “hayır” dediğimiz şeye “peki” deyiveriyoruz. İşte o anda çocuğumuz o davranışı kazanıyor. Böyle durumlar için annelere şu öneride bulunuyorum: Eğer “hayır”ın arkasında duramayacaksanız baştan “evet” deyin. Şansınızı denemeyin. Ağzınızdan çıkan sözün arkasında durmak zorundasınız. Çünkü siz her kaybettiğinizde, davranış biraz daha güçleniyor. Çocuğunuzun davranışı sizin cevabınızı niye değiştirdiğinizin detayını bilmiyor. Tek bildiği gösterdiği uygunsuz davranışın onun için işe yaradığı olması. Önemli olan “evet” yada “hayır” cevabınıza sadık kalıp çocuğunuza karşı istikrarlı olmanız. Hatta her zaman “hayır” dediğiniz bir şeye farklı sebeplerden dolayı “evet” demek zorunda kalıyorsanız o anki ortama uygun spesifik bir açıklamada bulunursanız (“bugün ..... teyze ile lokantada olduğumuz ve çok güzel oturduğum için dondurma yiyebilirsin” gibi) çocuğunuz bir sonraki seferde aynı koşullar olmadığı için dondurma isteğinde ısrar etmeyecektir.

ALL KIDS FIRST LLC.

**Enhancing Your Child's Potential
All Kids First&connecting Dots**

**NICKY NUKTE
ALTIKULAÇ
MS BCBA EI**

**ÖZEL EĞİTİMDE
ABA YAKLAŞIMI**

**ABA TERAPİ UZMANI
NICKY NUKTE ALTIKULAÇ
ÜÇ AYDA BİR TÜRKİYE'DE
KONSÜLTASYON YAPMAKTADIR.
GELİŞ TARİHLERİ, ABLLS,
TEST DETAYLARI VE RANDEVU İÇİN
ARAYINIZ.**

**www.allkidsfirst.com
nukte@allkidsfirst.com
www.akfconnectingdots.com
0212 211 43 94-95**

ŞİDDET ÖĞRENİLMİŞ BİR DAVRANIŞTIR

Çevresinden, eğitimcisinden, ailesinden, arkadaşından şiddet gören çocuk, büyüdüğünde ve gücünü keşfettiğinde şiddet gösterecektir. Bu yüzden küçük yaşta davranış sorunlarının doğru tekniklerle çözülmesi çok çok önemli...

Parin YAKUPYAN
ÖCED Yönetim Kurulu Başkanı
Otizmli Genç Annesi
parin@oced.org.tr

Geçtiğimiz günlerde Erzurum’da bir devlet okulunda öğretmenin öğrenciye uyguladığı şiddet vakası tüm sosyal medyada yer aldı... Konu şiddet ve çocuk, hele engelli çocuk olunca hiç izleyemiyorum o görüntüleri, okuyamıyorum o haberleri. Her geçen gün şiddet, cinnet, bozulan ruh sağlığı vakaları çoğalıyor. Bazen içme suyuymuza bir şey mi karıştırılıyor diye düşünmüyor değilim hani! Trafikte, sokakta, metroda, metrobüste... Gün yok ki bir şiddet vakası yaşanmasın...

Erzurum’daki bu şiddet vakası ile ilgili de çokça yazıldı, çizildi, konuşuldu... Ben de bu konuyla ilgili düşüncemi yazmak istedim hazır fırsat bulmuşken. Aslında video izlendiğinde tam bir şiddet vakası olduğu-

nu pek düşünmüyorum. Hiçbir eğitimcinin de bunu düşünceğini sanmıyorum. Burada amacım öğretmeni korumak değil elbette ama eğitim işinin içine girerseniz zaman zaman büyük problem davranışı olan çocuklara bu tip bastırma, baskılama, hatta fiziksel müdahale durumlarına çokça tanıklık edersiniz maalesef. Bu yapılanlar öğretmenin eğitimle ilgili hiçbir şey bilmediğinden, hangi tekniği

uygulayabileceğini, problem davranışı nasıl bastırabileceğinin eğitim tekniklerini bilmediğinden kaynaklı ve kolaya kaçarak öğrenciyi bastırma, fiziksel güç ile davranışını engelleme ve gücün öğrencide değil, kendisinde olduğunu gösterme çalışmalarıdır. Bence acizliktir, çaresizliktir. Kesinlikle öğretmen çocuğun canını yakmak için bu davranışta bulunmamış, belli ki öğrencinin daha önce göstermiş olduğu olumsuz bir davranış problemini gücün onda olduğunu göstererek ve sözel olarak ifade ederek anlamasını sağlamaya çalışmıştır. Öğretmenin sıkça kullandığı “sen güçlü değilsin, güçlü benim”, “cezalısın yemek yemeyeceksin” söylemleri maalesef eğitimde çokça kullanılmış ve “ceza”nın sınırları içerisinde görülmüştür. Ancak bilim ilerlemiş ve cezanın artık eğitimde yeri kalmamıştır.

Son çalışmalar göstermiştir ki, çocuk en yüksek motivasyonda en iyi öğrenecektir. Pekiştirme yöntemleri, ipucu yöntemleri ve pek çok yöntem eğitimde ustalıkla uygulandığında bu tip yüksek seslere, tehditlere, fiziksel müdahalelere, baskılamalara aslında hiç gerek kalmamaktadır. Doğru şekilde uygulanan bu teknikler küçük yaştan itibaren kullanıldığında çocuk öğrenmekte ve içselleştirebilmektedir. Oysa bu şekilde baskılama ile sinen çocuk bir süre sonra gücü iyice arttığında güç kullanmayı daha iyi öğrenmekte, hatta gücü yeten her kişiye bu gücü istediğini elde edebilmek için de kullanabilmektedir.

Otizmli çocuklarımız doğru tekniklerle eğitim alamadıklarında (hepsi değil ama bir kısmı) özellikle ergenlikle birlikte gücünü keşfetmekte ve bastırılmaz davranış sorunları göstermekte, kilo artışı ile birlikte inanılmaz bir güç kazanmakta ve yoğun psikiyatrik destekler de çoğu zaman sonuçsuz kalmaktadır. Bu durumda pek çok aile “ne yapmalıyım?” diye bizlere başvurmakta ama o duruma gelen bir çocuk için acil bir müdahale pek mümkün olamamaktadır.

Kimsenin moralini bozmak istemem bu yazımla ama şunu belirtmek istiyorum ki, küçük yaşta davranış sorunları doğru tekniklerle çözülmediğinde ileriki yaşlarda sorun büyür. Maalesef eğitimciler de bir otizmli çocuğa hükmetmeyi bağırarak veya baskılamak sanarak davranış sorunlarının üzerine körüklenmektedir.

Ve maalesef şiddet öğrenilmiş bir davranıştır. Eğitimcisiinden, ailesinden şiddet gören çocuk büyüdüğünde ve gücünü keşfettiğinde şiddet gösterecektir. Daha donanımlı daha tecrübeli eğitimcilerimizin çoğaldığı günleri görmek umudumuzu asla yitirmeyelim.

Ve bence bu yaşanan bu olayda eğitimciyi linç etmektense bir çocukla nasıl çalışacağını bilmeyen bir eğitimciyle baş başa bırakan sistemin değişeceği günleri hayal edelim...

Son dönemde alanıma dokunma ile ilgili ciddi kampanyalar, çalışmalar var... Bu kampanyalar der ki; özel çocuklarla özel eğitim mezunları çalışsın... Onun dışında çalışanlara HAYIR!

Bence de olması gereken bu elbette ama şu andaki durumda maalesef bunun olabileceğine inanmak abesle bir rüyadır. Çünkü çok fazla ihtiyaç vardır ve mezun sayısı yetmemektedir. Acilen özel eğitim bölümlerinin çoğaltılması ve benzer meslekleri sertifikasyon programları ile yetiştirmek gerekir. Devletin şu anda açtığı kurslardaki eğitim kesinlikle bu anlamda yeterli olmayıp daha kaliteli bir eğitim ve uygulama programları ile bu sayı çoğaltılmalıdır diye düşünüyorum.

Ve son söz olarak sevgi her engeli aşar diyorum. Eğer eğitimci hiçbir şey bilmiyorsa bile o çocuğa sevgiyle yaklaşıp nasıl yardımcı olabileceğini öğrenmeye çalışsa, biraz teknik öğrenmeye çalışsa inanın ki yaptığı baskılamadan çok daha fazla sonuç alacaktır.

Özgül DİNÇEL

Okul Öncesi Öğretmeni

ozgul@algiozelegitim.com

DAVRANIŞ DEĞİŞTİRMENİN DOĞRU YÖNTEMLERİ

Problem davranış sergileyen çocuklarda bilerek-bilmeyerek uygulanan doğru olmayan teknikler ve doğru davranış değiştirme süreci...

Son zamanlarda sosyal medyada sıklıkla özel eğitimde fiziksel müdahale-şiddet ve ceza uygulanması, doğru uygulanamaması ile ilgili birçok video ve haber yer almakta. Sosyal medyaya yansımayan bu tür vakalar da maalesef ki fazla. Bu yazımda sizlerle problem davranış sergileyen çocuklarda bilerek, bilmeyerek uygulanan doğru olmayan teknikleri ve doğru davranış değiştirme sürecini paylaşacağım.

İletişime girerek toplumun bir parçası olabilmek, kendimizi ifade edebilmek için çeşitli davranışlarda bulunuruz. Sosyal etkileşimi olumsuz etkileyen davranışlar genellikle davranış problemi olarak algılanır.

Davranış problemi bireyin kendisinin ya da diğer bireylerin öğrenmesine engel olan, sosyal kabulünü ve sosyal etkileşimini engelleyen-etkileyen, bireyin kendisine

veya çevresindekilere zarar veren ve tekrar eden davranışlardır.

Özel gereksinimli bireyler yetersizliklerine ek olarak, iletişim kuramama, kendini ifade edememe gibi bazı sebeplerden dolayı, yetersizlik türüne, yaşına, cinsiyetine ve çevresindeki değişkenlere göre davranış problemleri (kendine zarar verme, tükürme, bağırma, streotip hareketler gibi) sergileyebilirler. Davranış problemleri yalnız başına ortaya çıkmaz, kendiliğinden gelişmez. Problem davranışlar, öğrenilmiş davranışlardır. Bu davranışların öğrenilmesinde bireyin kendi deneyimleri, davranış sonrasındaki uyarıcılar etkili olabilmektedir. Davranış, davranışın ortaya çıkmasını etkileyen ve davranışın oluşumundan sonra onu takip eden bir sonuçla ele almak gerekir. Hem davranış başlatan etken hem de davranış sonrası çıkan sonuç aynı derecede önemlidir.

Davranış değiştirme düzenleme sürecinde eğitsel olmaya sadece ilaç, terapi, fiziksel müdahale vb. ile sağaltım çalışmalarının uygulanması davranış kontrolüne olumsuz etki yapabilmektedir. Bu tür müdahalenin davranış kontrolünde çok az etkili olduğu ile ilgili çalışmalar bulunmaktadır.

Eğitimcilerin davranış değiştirme sürecine ilişkin bilgi sahibi olmamaları veya sistematik olarak uygulayamamaları sonucunda uygun olmayan davranış kısa süreliğine durdurduğu ve kolay uygulanabilir olduğu için fiziksel müdahale ve ceza türleri eğitimciler tarafından sıklıkla tercih edilmektedir. Eğitimcilerin davranış değiştirmede ve özel eğitimde kullanılan teknikleri teorik olarak bilmesi ve pratikte doğru şekilde uyguluyor olması haber-videolardaki vakaların azalmasında önemli rol oynayacaktır.

Fiziksel müdahale (kendine vurduğu için ellerini tutmak, kollarını bağlamak) ve ceza türleri eğitim ortamlarında son çare olarak başvurulmuş fakat diğer yöntemler denenmeden uygulanmaması gereken yöntemlerdir. Sistematik uygulanmasına rağmen diğer hiçbir yöntemin işe yaramadığı durumlarda ailenin onayı ve imzası alınarak uygulanmalıdır ki davranış problemleri ceza türlerine gerek kalmadan değiştirilebilmektedir. Ceza sadece fiziksel şiddet olarak algılanmamalıdır. Mahrum bırakma (böyle yaptığın için sana yemek yok), maruz bırakma (böyle yaptığın için karanlıkta bekleyeceksin), azarlama, bağırma da ceza türleridir.

Problem davranışların değiştirilmesinde uygulanabilecek yöntemlere karar vermeden önce davranış değiştirme sürecinde izlenmesi gereken basamaklar bulunmaktadır.

- Davranış değiştirme sürecinde izlenecek ilk basamak davranış problemini tanımlamaktır. Problem davranış sergileyen çocuklar çeşitli şekillerde (hiperaktif, saldır-

gan, çekingen) etiketlenirler. Bu tür bir tanım problemin iletimi konusunda kolaylık sağlar fakat problem davranışın niteliği ile düzeyine ilişkin bir şey söylemeye ve düzeltme amaçları için yararlanılacak işlem süreçlerini planlamaya hizmet etmez. Bu sebeple davranışları çekingen, saldırgan, hiperkatif gibi etiketlerle değil, ifade edildiğinde herkes tarafından aynı algıyı yaratabilecek, gözlenebilir ve ölçülebilir şekilde tanımlamak gerekir.

Örneğin; A, avucunun içiyle yanaklarına ve alınına en çok 1 metre uzağında duran bir kişinin duyabileceği sesler çıkararak vurmaktadır. (yanağına, alınına ya da yüzünün diğer bölümlerine elleriyle dokunması problem davranış olarak tanımlanmamaktadır)

Diğer bir örnek ise; Ş, her türlü ortamda elleri önde ve arkada sol eli ile sağ elini tutmakta, sol elini sağ elinin içinde ileri geri çevirmektedir.

- Davranış problemi tanımlandıktan sonra, problem davranışın işlevi (neye hizmet ettiği) belirlenmelidir. Problem davranışın işlevleri şunlardır;

* **Sosyal ilgi ve dikkat çekme** (Çocuğun annesi telefonla konuşurken dikkatini çekmek için oyuncuğu duvara fırlatması, çocuğun öğretmenin dikkatini çekmek için bağırması, sınıfta gezinmesi, arkadaşlarını rahatsız etmesi örnek olarak verilebilir)

* **Duyusal uyarı elde etme** (Çocuğun duyuşsal olarak zevk aldığı için oturduğu yerde sallanması, görsel uyarı elde etmek için kağıt parçasını gözünün önünde sallaması, işitsel uyarı elde etmek için tiz bir ses tonuyla bağırması örnek olarak verilebilir)

* **Nesne elde etme** (Çocuğun marketin önünden geçerken istediği yiyeceği aldırma için ağlaması-bağırması, istediği oyuncuğu aldırma için yere yatması örnek olarak verilebilir)

* **Kaçma/kaçınma** (Masada çocuğun yemek istemediği bir yemek varsa o yemeği yemekten kaçmak için ağlaması-kendine vurması, etkinlik yapmaktan kaçmak için karşısındakine vurması-materyalleri fırlatması örnek olarak verilebilir)

- Problem davranışın tanımı yapıldıktan ve işlevi belirlendikten sonra düzeltilmesi-değiştirilmesi gereken davranışa ilişkin veri toplanması gerekir. Davranışın türüne, sıklığına, süresine, yoğunluğuna göre hangi veri toplama tekniği kullanılacağı uygulayıcı tarafından belirlenir. En sık kullanılan tekniklerden bazıları, abc kaydı, olay kaydı, süre kaydı ve doğrudan gözlemdir.

Bu basamaklar tamamlandıktan sonra uygulayıcı hangi davranış değiştirme yöntemini uygulayacağını belirler. En çok ılımlı olan ve etkililiği üzerine birçok araştırma ve bulgu bulunan yöntemler; olumlu pekiştirme, uygun olmayan davranışların önlenmesi, ayrımlı pekiştirme, görmezden gelme/sönme, sembol pekiştirme'dir.

DENİZ KÖSE'DEN YENİ BİR RESİM SERGİSİ

Deniz Köse'nin "Tut elimden öğretmenim" adlı resim sergisi Ataşehir Yunus Emre Özel Eğitim Uyg. Ve İş Uygulama Merkezi – Okulu'nda düzenlendi. Ailelerin ve öğretmenlerin katılım gösterdiği resim sergisinde ayrıca ÖÇED derneği üyesi olan velilerimizden Buket Köse, Deniz'in hayatından kısa kesitler ile konuklara küçük bir sunum hazırladı.

ŞİŞLİ BELEDİYESİ YILBAŞI YEMEĞİNE KATILDIK

Şişli Belediyesi Sosyal Hizmetler Müdürlüğü'nün, Şişli Engelliler Platformu'na kayıtlı dernek ve üyelerine yönelik düzenlemiş olduğu "Yılbaşı yemeği" 23 Aralık günü Şişli Öğretmen Evi'nde gerçekleştirildi. Organizasyona ÖÇED olarak aile ve çocuklarımızla katılım gösterdik.

Çukurova Kitap Fuarındayız

06-14 Ocak
2018

%50'ye varan
indirimler

PEGEM AKADEMİ

Stand No: 515

TÜYAP

Samsun

KARADENİZ KİTAP FUARI

TÜYAP Tüm Fuarçılık Yapım A.Ş. tarafından Türkiye Yayıncılar Birliği işbirliği ile hazırlanan Karadeniz Kitap Fuarı, 20-25 Şubat 2018 tarihleri arasında TÜYAP Samsun Fuar ve Kongre Merkezi'nde düzenleniyor. Samsun'un ve bölgenin kültürel hayatına önemli katkıları olan fuar, 2018 yılı Şubat ayında 4. kez ziyaretçilere kapılarını açacak. Fuarla ilgili en güncel haberleri, konuk yazarları, ulaşım bilgilerini, etkinlikleri ve imza günlerini www.karadenizkitapfuarisamsun.com sitesinden takip edebilirsiniz.

PSİKOLOG CİHAN ÇELİK'TEN EBEVEYNLERE ÖNERİLER

Çocukta davranış sorunları görülüyorsa ne yapılmalı? Çocuklar ekran başında ne kadar vakit geçirebilir? Okul seçiminde nelere dikkat etmeli? Mentis Psikoloji'den Psikolog Cihan Çelik, sorulamızı yanıtladı.

Ebeveynlere ilk söylemek istediğiniz nedir?

Ben ebeveynlerden şunu istiyorum: Kendi çocuklarıyla ilgili bir şüphe duydukları zaman bunu bir evham olarak almasınlar, mutlak bir uzmana başvursunlar. Aile bir şeyden şüpheleniyorsa orada hakikaten bir şey vardır, "Zamanla halleder" demesinler.

Ailelerin gelişim basamakları olarak dikkat etmesi gerekenler neler?

Bence doğduktan itibaren bütün çocuklar altı ayda bir gelişim testine tabi tutulmalı. Gelişim testine tutmadan olay tamamen bireysel olarak kalıyor. X, bana göre normal, annesine göre bir eksiği var, öğretmenine göre ince motoru zayıf... Testi yapmadığınızda herkes bir yorumda bulunuyor.

Çocukta gelişimsel bozukluk tanısı varsa aile ne yapmalı?

İlk tavsiyem, tanıyı alan uzman uzman dolaşmasın. Çok büyük paralar dönüyor. Aile eğitime odaklanacak ve düzenli olarak psikiyatriste gidecek. Gelişim basamaklarının düzelmesi için eğitim almak şart. Otizm yüzde 70 mi, yüzde 30 mu, çok önemi var mı? Bence yok. Çocuk ismine dönmede sıkıntı yaşıyor mu, işaretle zorlanıyor mu? Biz zaten bunları çalış-

cağız, aileler yüzde 30'a, yüzde 50'ye takılmamalı. Tabii bu çok kolay değil, tanı aldıktan sonra aileler dünyanın sonu gibi hissedebiliyorlar ama sakın olup eğitime başlamak önemli.

Tanı alındı, eğitime başlandı diyelim... Ondan sonra ailelerin dikkat etmesi gerekenler neler? Özel eğitim muhtemelen ailelerin tanı aldıktan sonra tanıştıkları bir kavram...

Özel eğitimde dikkat edilmesi gereken tek şey şu: Eğitimci seans bittikten sonra aileye 10 dakika-15 dakika ayırıp, evde neler yapacağını anlatıyor mu, anlatmıyor mu? Eğer eğitimden çıkıp "Haftaya yine görüşürüz" diyorsa orada bir sıkıntı var. Eğitimci aileyi sınıfa almıyorsa, "gelin izleyin" demiyorsa bir sıkıntı var. Bunlar olmalı. Sınıfların camlı olmasının önemi de aynı. Çünkü aile bilmiyor özel eğitimin ne olduğunu, izleyecek, öğrenecek. Nasıl "otur" diyorsun, nasıl oynuyorsun orada bir gizlilik olmaması lazım. "Önce birkaç ay çocukla birbimize alışacağız" gibi sözleri duydukları zaman aileler oradan uzaklaşıyorlar. Alışma sürece 4 ay, 5 ay değildir. Tabii bu çocuktan çocuğa değişir ama ailenin önemseydiği şu olmalı: Aile bilgilendiriliyor mu? Eğitimci yaptığı şeyleri yazıp aileye bunları evde uygulayın diyor mu? Bu çocuklarla

çalışıyorsan, “telefonuma mesaj gelmesin, Whatsapp’tan bana ulaşmasınlar, video yollamasınlar” gibi bir şey söz konusu olmamalı. İletişim hep devam etmeli.

Eğitimden sonra okul aşamasına geçişte hazır oluşluk nasıl anlaşılır?

Çocuk iletişim kurmuyor, işaret etme çok zayıf, kendi dünyasına tıkanmış, akranlarıyla oynamıyorsa, anaokulunda sınıfta kendi başına takılır. Anne baba da “Çocuğum okula gidiyor” der. Çocuk komut alacak, yönerge alacak, diğer çocuklarla iletişime hazır hale gelecek... İletişim sıfırsa, ismine dönmüyorsa anaokulunun bir esprisi yok bana göre.

Çocuğun akranlarıyla bir arada olmasının katkısı peki?

Aile bunu ister ama otizmlili çocuğu “anaokuluna yollayın halledersiniz” diyen uzmanı gördüm. Çocuk hazır olduğu zaman yönlendirilmeli. Hazır olmadığı zaman o parayı eğitime versinler daha iyi. Özel sektördeki ailelerin çoğunda rapor yok. Tam temas sağlansa, sınıfta iki üç öğretmen olsa, o çocuk grubun içine girse, dramaya girse, müziğe girse, o zaman hazır olmadan da gitsin ama kastım şu, çocuk sadece etrafta

bahsetmiyorum, dikkat eksikliği hiperaktivite, disleksi veya kural tanımayan çocuklar... Bunlar bile diskalifiye edilmeye başlandı.

Farklı gelişim gösteren çocukların sayısındaki artışı neye bağlıyorsunuz?

Yıl 2018 ama hiç kimse net bir şekilde “bunun sebebi bu” diyemiyor. Otizm odaklı düşünürsen, iletişim problemi odaklı düşünürsen, ben tablet, telefon, teknoloji diyorum.

Bu konuda sosyal medya paylaşımlarınız da oluyor...

Hangi yaşta teknoloji kullanımı ne kadar süre ile sınırlı olmalı?

0-3 yaş arasında %100 olmamalı. Özellikle de çocuğun gelişimsel bozukluğa yatkınlığı varsa... Gelen aileler “Hocam ikinci çocuk doğdu haklısın başlattım”, “Eşimle aram kötüydü başlattım” diyor. Sonra ailelerle eğitime başlıyoruz, telefon, tablet, telefonu yasaklıyoruz, bir ay sonra inanılmaz değişimler oluyor. Aileler bunu kendileri söylüyorlar. Üç yaşından sonra 20-25 dakika izletilebilir. O da çocuk risk grubunda değilse...

dolaşıyorsa bunun çocuğa bir yararı yok. Sadece akranlarıyla bir ortamın içinde duruyor, iletişim kurmuyor, orada takılıyor. Bence bu çok mantık dahilinde değil.

Çocuğu diskalifiye etmek yerine kazanmak için neler yapılabilir?

Sadece otizmlili çocuklar için konuşmuyorum, dikkat eksikliği, disleksi, hiperaktivite, otizm, zihinsel engel... Danışmanlara bu çocuklar çok fazla gelmeye başladı. Öğretmenin işbirliği kurması, ona sorumluluk vermesi, arkadaşınızı dinleyin demesi bile bir çocuğa aidiyet kazandırabilir. Bu durumda okul, öğretmen, rehberlik servisi ve aile işbirliğine girecek, eğer bir psikologdan da danışmanlık alıyorsa 4 ayak işbirliğine girecek. Öğretmen isteyecek, rol verecek, yanına alacak, seni dinleyecek, sınıf içine katmaya çalışacak. Rehberlik servisiyle oturulacak konuşulacak ama dediğim sınıflar kalabalık, öğretmen “ilgilenemiyorum, yapamıyorum” diyor. Otizmden

Okul seçiminde nelere dikkat edilmeli?

Benim ailelere önerim okulun bahçesine, parkesine, sağına soluna değil, iletişime açık olup olmadığına baksınlar. Sizinle temas kurabilecek mi, bu çok önemli. Ayrıca “benim çocuğum o okula uygun mu?” sorusunu da kendilerine sormalı aileler. Okul format olarak “bizim okulumuzda ödev yok, bizim okulumuz daha sosyal ağırlıklı” diyor örneğin. Peki çocuğunuz buna uygun mu? Değilse bunu tercih etmemeniz gerekir. Bazı okulların da akademik yönü çok ağır ve sosyal aktivitesi çok az. Çocuk buna yatkın mı? Değilse çocuk bu okulda fazlasıyla zorlanıyor. Her çocuk aynı değil. Bazıları hareketli, bazıları kural konusunda zorlanıyor. Bunu kabul edip gerekirse psikolojik desteğe başlanmalı, gerekirse rehberlik servisi devreye girmeli. Ev içinde gelişmesi gereken durumlar varsa aile bilgilendirilmeli. Yoksa iş içinden çıkılmaz bir hale doğru gidiyor.

Selim PARLAK
ÖÇED Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı
selim@oced.org.tr

YÖNETİM VE LİDERLİK BECERİLERİ

Bir şirketin CEO'su olmak, liderlik yeteneklerine sahip olmayı, yerinde kararlar almayı, güçlü bir finansal bilgiyi ve iyi bir eğitimi gerektiriyor. Fark yaratan bir CEO olmak içinse yeni girişimlerden korkmamak, yaratıcılık ve tutku gerekiyor.

“Bir şirketin tepesine ulaşmak için tuzaklarla dolu ve zor bir yolu aşmanız gerekebilir, ilk hareketiniz sağlam bir ayakkabı edinmek olmalıdır” diyordu D. A. Benton “CEO gibi düşünmek” adlı kitabında. Sektör ne olursa olsun iş dünyasında başarılı olmanın ortak sırları çok çalışmak, işini iyi yapmak, iyi bir ekiple çalışmak ve ani risklere karşı hazırlıklı olmak...

Konu eğitim olduğunda da tüm bunlar geçerli... Eğitim kurumlarında kalitenin sağlanabilmesinin yöneticilerinin performansları ile yakından ilişkili olduğu yadsınamaz. Eğitim yöneticiliği eğitim sisteminin en önemli unsurlarından biri. Rekabetin çok olduğu, karmaşık bir çağda yaşıyoruz. Çağımız bize dijital olarak birçok avantaj sunarken iş yapılış şekillerinin hızla değişmesini de beraberinde getiriyor. Değişen iş dünyasının dinamikleri içinde nelerin öncelikli olduğuna karar verebilmek, değişimin gerisinde kalmamak ve zamanı iyi yönetmek eğitim merkezi yöneticilerinin olmazsa olmazları bana göre.

Bunun bilinciyle ben fırsat buldukça kişisel gelişim, kariyer kitapları okumaya, bu konudaki dergileri yakından takip etmeye özen gösteririm. Harvard Business Review dergisinin Kasım 2017 sayısında ilgimi çokça çeken, bir dosya konusu yer almıştı: Dünyanın en iyi performans gösteren CEO'ları 2017. Biraz bu yazıdan bahsetmek istiyorum sizlere...

İşletme yazarı Jim Jollins kitabında; “Bir şirket iyiden mükemmele bir gecede geçemez. Bıkıp usanmadan o ağır çarkı aynı yöne itmeye devam etmeli. Ve çark bir kere dönmeye başlarsa dönmeye devam eder” demiş. Bu yılın en iyi performans göstereni, perakende moda zinciri olan Zara, Pull&Bear, Massimo Dutti, Bershka vb. gibi markaların ana şirketi Inditex'in CEO'su Pablo Isla olmuş. 2005'de CEO olduğundan beri Inditex'in ortalama olarak günde bir mağaza açtığı

bir küresel büyüme hareketini başlatmış. Bu büyüme şirketin pazar değerini 7 misline çıkarmış ve İspanya'nın en değerli şirketi haline getirmiş.

Buradan bir çıkarımda bulunabilir miyiz dersiniz?

Türkiye'de dünyada tanınmış marka oluşturmak için ne yapmalı? Sistemi kurmak ve korumak ne kadar zor olsa gerek... Veya hayal ettik diyelim, önümüze çıkan engeller karşısında nasıl bir yol izlemeliyiz?

Inditex'in büyüme trendine bakar mısınız? Her gün şirkete bağlı markalardan neredeyse dünyada bir mağaza açılmış. Hedefimizi en az 10 yıllık yapmalıyız...

Yazıdaki detaylara baktığımızda şirketlerin başındaki kişilerle ilgili sayısal özellikler de dikkatimi çekti.

2017'nin en iyi performans gösteren 100 CEO'su ile ilgili sayılar diyor ki;

CEO'ların 20'si doğduğu ülkeden farklı bir yerde konumlanmış şirketleri yönetiyor.

29'u MBA yapmış.

CEO olma yaşları ortalama 44.

32'sinin mühendislik eğitimi var.

Sadece 2'si kadın.

81'i kurum içinden...

Bu yazımda biraz da amacım, kurum sahiplerinin veya yöneticilerinin, kurumlarını küçük ve orta ölçekten daha yukarılara taşımak için neler yapması gerektiğini düşünmesini sağlamaktı. Ne dersiniz başarılı olabildim mi?

Bir sonraki sayıda görüşmek üzere...

Ocak Ayı Etkinlikleri

Seminerlerin/Webinarların içeriğini eğitimcisiinden dinlemek için videoları açmanızı öneririz.

Seminer	Eğitimci	Tarih/Saat	Video Bağlantısı
Önergenlik/Ergenlik, Yaşamak, Anlamak ve Yol Almak	Psk. Nilüfer Taptık	10.01.2018 Çarşamba 13.30-15.30	https://youtu.be/mNb5OKU0eo8
Webinar: Bebeklikte ve Erken Çocuklukta Uyku	Dr. Psk. Aslı Aktan Erciyes	10.01.2018 Çarşamba 10.00-12.00	https://youtu.be/qfB7V6ho4QM
Webinar: Çocuklukta Anadil ve İkinci Dil Gelişimi	Dr. Psk. Aslı Aktan Erciyes	10.01.2018 Çarşamba 12.30-14.30	https://youtu.be/ZM19JM49Di
Önergenlik/Ergenlik Yaşamak, Anlamak ve Yol Almak	Psk. Nilüfer Taptık	13.01.2018 Cumartesi 13.30-15.30	https://youtu.be/mNb5OKU0eo8
Öğrenme Güçlüğü Yaşamak, Anlamak ve Yol almak	Psk. Nilüfer Taptık & Uzm. Psk. Ayça Uslu Pelin	17.01.2018 Çarşamba 13.30-15.30	https://youtu.be/F7cC0egaOmo
Üstün Zekalı Öğrenciler için Farklılaştırılmış Öğretim Modeli Uygulama	Uzm. Klin. Psk. Yeliz Şık Çifçi	18.01.2018 Perşembe 18.00-20.00	
Webinar: "Daha Okula Bile Başlamadı Ki!" Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Yaşadığı Sorunlar ve Başa Çıkma Yolları	Doç. Dr. Aylin İlden Koçkar	24.01.2018 Çarşamba 12.00-14.00	https://youtu.be/_IDph5UKgw4
Öğrenmede Evrensel Tasarım	Eğitim Danışmanı Mustafa Balkaş	27.01.2018 Cumartesi 12.30-14.30	https://youtu.be/Pti-rGuKRuc

BARDAĞIN DOLU TARAFI

Merhaba Dostlar,

D n İngiltere’de yaşıyan yetişkin otizimli bir bireyin blogunda bir yazı okudum.

Şöyle diyordu: “Otizimli bireylerin aileleri olarak sizler, çocuklarınıza dair sosyal medyada ne yazdığınıza çok dikkat etmelisiniz. Bazen ‘çocuğum konuşamıyor, krizler yaşıyor, bu yüzden çok üzgünüm, çok bedbahtım, hayatım zindana döndü’ gibi yazılar yazıyorsunuz ama bunlar bir gün gelecek belki çocuğunuza da ulaşacak. Böyle şeyler okuduğumuzda belki yetişkin bir otizimli olacağız, depresyonla, hayatın getirdiği başka zorluklarla ayakta kalmaya çalıştığımız bir dönemde bunlar bizi nasıl etkileyecek diye düşünmenizi istiyoruz. Yazdıklarınızın bir gün belki bize de ulaşmayacağını düşünüyorsanız, o zaman kendi çocuğunuzun potansiyelini şimdiden sizler hafife alıyorsunuz demektir. Çünkü bizler otizimli bireyler olarak diğer çocukların yaptığı pek çok şeyi yapma potansiyelini taşıyoruz. Bunları yapamayacağımızı düşünüyorsanız belki de ilk engelimiz sizsinizdir.”

Bu yazı beni çok etkiledi doğrusu. Anneler olarak zorluklarımız çok elbette. Bunları inkar edecek değiliz.

Zaman zaman düşüyor, uzanıp bizi yerden kaldıracak bir ele muhtaç hale gelebiliyoruz. Sosyal medyada çocuklarımızın ismini geçirerek yaptığımız paylaşımların bir gün gelip onların okuyacağı metinlere dönüşme ihtimalini unutuyor, belki de buna önce kendi zihnimizde bile şans vermiyoruz.

Ama her zaman konuştuğumuz, paylaştığımız gibi sadece ve sadece bu çocukların anneleri olduğumuz için hayatımıza giren sayısız güzellik var. Ama belki de daha çok zorlukları anlatmaya meyilliyiz.

Gelin, beraber bardağın bir de dolu tarafını konuşalım.

Bu düşünceyle bir anneden bu konuda yazı yazmasını rica ettim. Sevgili Aslı’nın cümlelerini sizlerle paylaşıyoruz bu ay. Her sayıda sizlerden birinden bizi cesaretlendirecek, umutlandıracak benzer bir yazı bekliyoruz. Haydi sarılın kaleme, kağıda... Bize, size, hepimize “yalnız değilsiniz” deyin.

“Benim hayatımın güzel tarafları da var” deyin. Bekliyoruz.

Sevgilerimle...

Sedef Erken

Yazılarınızı bilgi@oced.org.tr adresine gönderebilirsiniz.

HAYATTAN BEDAVAYA ALDIKLARIMIZ

Şu an itibariyle yazmaya başlamanın önerisi bedavaya alındı mesela! Aklına, söylemlerine, sergilediği tavrına çok hürmet ettiğim biri olan çok sevgili Sedef Erken ile bir twitter yazışması sırasında, o anda oluverdi.

Farkına varmadan aldıklarımızı fark etme vakti. Hayatın basit kuralları var aslında ama almasını bilene, fark edebilene. Tabi algılamayı zorlaştıran insanlar, şu içinde bulunduğumuz toplum ve onların duyarsızlıkları.

Duyarsız bir insan olmadım hiç ama farkında olmadığım pek çok şeyi bana o özel küçük insan fark ettirdi. Otizmli dünya güzeli oğlum.

Ebeveyn olmak bu hayatın bize bedava getirdiklerinden biri belki de. Bedavaya aldığı o büyük armağanı nasıl bırakacaksın sonraki nesillere? Sonraki nesiller bugün yetiştirdiğimiz çocuklar! Ama tam bu noktada hayat adil olmayan yüzünü gösterebiliyor çünkü otizmli ailesi olmak hiç de kolay değil. Ve kimi zaman bu mücadelede kimi ebeveyn de tek başına.

Kolayı seven hiç olmadım ve sanırım tam da bu yüzden bu hayattan payıma düşen özel bir çocuk annesi olmuştum. Zoru da sevsen kolay kabul edemiyorsun, hatta “neden benim oldu” diye isyan ettiğin anlar da oluyor. Ama isyanın bir deva olmadığını görüp buna çareyi bulmanın yolunu aramaya koyuluyorsun. İşte alıyorsun hayattan bedavaya bir şey daha: Değişim.

Bilgi yok, bilinç yok, duyarlılık yok ama tüm bu yoklar içinde çok bilmişlik var, ahkam kesme var, acıma ile bakan gözler var, vicdansızlık var, sevgisizlik var. Kimi zaman dört duvar arasındayken daha özgürsün çünkü dışarıda savaşmak zorunda olmadığın var, istemiyorsun bunlarla yüzleşmek. Şunu fark etmeliyiz ki, bunun bir reçetesi yok. Nasıl her birimiz farklıysak çocuklarımız da farklı. Bu yüzden kendi reçetemizi kendimiz belirleyeceğiz. İyi gözlemleyeceğiz, onların dünyasına girmeye çalışacağız ve bunu başarabilmenin en büyük aracı da koşulsuz sevgi.

Kendini ikna edemediğin hiçbir şey ile boğuşma, zira nafîle bir çabadır. Önce ikna olup sonra adımlar belirlenmeli, çünkü bu yol öyle kolay yürünebilecek bir yol değil.

Ama tam bu noktada bir telkin vermemiz gerekiyor kendimize. Bu zor yolda, ayağımıza takılan taşları temizleye temizleye ilerlemek zorundayız. Ve otizmin bir sağlık problemi gibi geçmesini de beklememeliyiz, çünkü geçmeyecek, biz onunla yaşamaya alışacağız. Tabi bir de toplumu buna alıştırmak var ki, işin en zorlu tarafı bu zaten.

Bu dersi de kendisi de otizm tanısı almış sevgili Birsen Başar’dan almıştım. Şöyle demişti: “Ben otizmi yenmedim, otizmle yaşamayı öğrendim.”

Benim için çok kıymetli bir nottu bu. Bunu da çevreme anlatırken hep kullandım. Deneyin derim, farkındalık yaratıyor.

Otizmi sorun olarak görmek yerine, hayatı başka algılayanlar gibi görmeli. Ve inanın aslında onların bizden değil de, bizim onlardan öğreneceğimiz çok şey var. Onların grileri yok dünyalarında, ya siyah ya beyaz, rol takınmıyorlar, olduğu gibi basit net ifadelerle dile getiriyorlar isteklerini, duygularını, yalana bulaşmadan kalabilecek tek kişiler belki de. İlâveten de çok üstün yeteneğe sahip olabilenler de var aralarında. Şimdi bir düşünün, otizmli ebeveyn bu hayattan ne kadar çok şeyi bedava alabilecek ve deneyimleyebilecek? Biz deneyimliyoruz, değişiyoruz bu sayede, bazı taraflarımızı törpüliyoruz.

Hep beraber deneyimleyelim, aldıklarımızı fark edelim ve fark ettirelim.

Bolca gülümseme, çokça sevgi, hayatta bunların hepsi BEDAVA!

Aslı Ergin

ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÇOCUKLARDA BESLENME ÖLÇEKLERİ KULLANIMI VE DAVRANIŞ BELİRLEME ÇALIŞTAYI

Doç. Dr. Bekir Fatih MERAL - Arş. Gör. Ahmet FİDAN

3. KEZ

BESLENME
ÖLÇEKLERİ
VERİLECEKTİR

OTİZM ÖĞÜN DAVRANIŞLARI KISA ÖLÇEĞİ (BAMBI) - BRIEF AUTISM MEALTIME BEHAVIOR INVENTORY
BESLENME PROBLEMLERİNİ TARAMA ÖLÇEĞİ (STEP) - THE SCREENING TOOL OF FEEDING PROBLEMS
BESLENME STRATEJİLERİ ÖLÇEĞİ (FSQ) - THE FEEDING STRATEGIES QUESTIONNAIRE

TARİH: 29 NİSAN 2018, PAZAR
SAAT: 10.00

Özel Çocuklar
Eğitim ve
Dayanışma Derneği
www.oced.org.tr

Algı Özel Eğitim Kurumları
www.algiozelegitim.com.tr
www.algiaba.com.tr
www.algiakademi.com

ÜCRET: 475 TL+KDV
KAYIT İÇİN ARAYINIZ
0212 211 10 91 - 92

ALGI
AKADEMİ

"Algı Akademi"; Algı Özel Eğitim Kurumlarının eğitim öğretim içerikli tüm organizasyonlarının ismidir.

ANNELER BULUŞUYOR “YILBAŞI ÖZEL” GERÇEKLEŞTİ

ÖÇED’in düzenli aralıklarla gerçekleştirdiği “Anneler Buluşuyor” etkinliği 27 Aralık Çarşamba günü “Yılbaşı Özel” temasıyla gerçekleşti. Psikodramatist Sibel Aslantepe ve Yönetim Kurulu Başkanımız Parin Yakupyan’ın katılımıyla Algi Özel Eğitim Kurumları’nda gerçekleşen buluşma Aslantepe’nin güvensiz bağlanma, suçluluk duyguları, kabul ve yas süreci, otizmlili çocuklara sahip annelerin depresyon ölçeği, psikodrama çalışmaları gibi konulara değinmesiyle başladı.

Daha sonra toplantıya katılan 11 anne kendilerini tanıttı ve hikayelerini paylaştı. Bir anne işe başlayan otizmlili oğlunun işe nasıl gidip geldiğini, neler yaptığını paylaştı. Bir başka anne üniversiteyi bitiren oğlunun özgürleşme, eve çıkma isteklerinden bahsetti. Başka bir anne otizmlili bireylerin kardeşlerine yönelik bir terapi olması isteğini dile getirdi. Anlatılan hikayeler farklı farklı da olsa, sohbetin odak noktası mutlu anne mutlu çocuktu. Gün sonunda yılbaşı özel temasına uygun olarak anneler birbirlerine küçük armağanlar verdiler.

6. HASTALIK HAKKINDA MERAK EDİLENLER

Liv Hospital - Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Uzmanı
Yrd. Doç. Dr. Emre Çenesiz

Hafif döküntü ile seyreden bulaşıcı, viral bir hastalık olan 6. hastalık, genellikle altı ay ve üç yaş arası süt çocukluğu döneminde görülür. Herpes virüsünün neden olduğu bu hastalık, kısa süreli ateş ve huysuzluk gibi belirtiler nedeniyle çoğu zaman dış çıkarma belirtileri ile karıştırılır.

Belirtileri nelerdir?

Altıncı hastalıkta döküntüler görülünceye kadar en önemli belirti yüksek ateştir. Bunun yanında huzursuzluk olabilir. Onun dışında belirgin bir belirti olmaz. Bebeğin aniden ateşi 39 ve üzerine çıkabilir. Ateşin bu şekilde yükselmesi 3-4 gün sürebilir. Ayrıca bebeğinizde soğuk algınlığı belirtileri meydana gelebilir. Hastalık kendini göstermeye başladığında asabi olabilir. Kendini yorgun hissedebilir. Gözleri kızarabilir, göz kapakları şişebilir. İştahsızlık ve burun akıntısı da görülebilir. Eğer çocuk yeterince sıvı alamazsa cildinde kuruluk, gözlerinde hafif çökme, halsizlik olabilir. 3-4 gün süren bir ateşli dönemden sonra döküntülerin olması ve hızla aniden ateşin düşüp kaybolması karakteristiktir. Bu çok önemli bir belirtidir. Ayrıca diğer çocukluk çağı hastalıklarında döküntü boyun ve yüzden başlarken 6. hastalıkta döküntüler gövdeden başlar ve daha sonra kollara yayılır. Döküntüler tip olarak da diğer hastalıklardan farklıdır, görülür görülmez, kısa bir süre içerisinde 2-3 saat gibi hemen solmaya başlarlar, 2- 3 günde de kaybolurlar. Geriye de bir iz bırakmazlar.

Nasıl bulaşır?

Kişiden kişiye bulaşan virüs ile enfekte kişilerin tükürük, burun akıntısı, balgam gibi solunumsal salgılarına temas ile olur. Kişi öksürdüğünde veya hapsirdiğinde bulaşma olabilir. Bulaşıcılığın en yüksek olduğu dönem döküntü ve eklem şika-

yetlerinden önce soğuk algınlığı benzeri şikayetlerin olduğu zamandır. Kan ve kan ürünleri yoluyla da bulaşır.

Hastalığı bir defa geçiren bir çocuk hayatı boyunca bir daha bu hastalığı geçirmez, hayat boyu bağışıklık kazanmış olur.

Tanı nasıl konulur?

Kan testiyle tanı konulabilir ancak çoğu zaman test yapmaya gerek olmaz. Hastalığın tipik döküntüsünü görmek tanı için yeterli olur. Şüpheli durumlarda kan testi yapmak uygun olabilir.

Tedavisi nasıl yapılır?

Sağlıklı erişkin ve çocuklar çoğu zaman tedaviye gerek olmadan iyileşirler. Tedaviler genellikle ateşin düşürülmesi, kaşıntının azaltılması, eklem ağrılarının giderilmesi gibi rahatlatmaya yöneliktir. Antibiyotiklerin tedavide yeri yoktur. Genellikle hafif seyreden bir hastalıktır ve kısa sürede kendiliğinden geriler.

6. hastalıktan korunma yolları

- Aşı ile çocukları korumak mümkün değildir.
- Eller sık sık su ve sabun ile yıkanmalıdır.
- Öksürük-hapşırık esnasında ağız ve burun kapanmalıdır.
- Göz-burun-ağza sık sık dokunulmamalıdır.
- Hasta kişilerle temastan kaçınılmalıdır.
- Hasta olan çocukların evde kalması sağlanmalıdır.
- Genel hijyen önlemleri sağlanmalıdır.

DAVRANIŞ KONTROLÜ VE DAVRANIŞ DEĞİŞTİRME

- * Problem Davranış
- * Öğretmek İçin Olumlu Etkileşim
- * Davranış Kontrolü Nasıl Sağlanır ?
- * Davranış Değişirme Yöntemleri
- * Uyum Problemleri

- * Tüm katılımcılara "**Katılım Sertifikası**" verilecektir.
- * Katılım Ücreti **150 TL** Olup; Alınan Tüm Eğitim Ücreti "**Lösemili Çocuklar Yararına**" kullanılacaktır.

Yard.Doç.Dr. Ayten DÜZKANTAR

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
ENGELLİLER ARASTIRMA ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM UZMANI

Tarih : 29 Ocak 2018 Pazartesi 09:00 - 17:00

Yer : Avrupa Çocuk Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi
Cihangir Mah. E-5 Yanyol Atakan Sok. No:2 Avcılar/İSTANBUL
İrtibat: 0 530 956 62 26 - Uğur TOPAL

“OTİZMİN BİRÇOK FORMU VAR”

Yrd. Doç. Dr. Esengül KAYAN

“Otizm illa çok ağır ve hayatı engelleyen bir durum olmak zorunda değil” diyen Yrd. Doç. Dr. Esengül Kayan ile otizme eşlik eden yan bozuklukları, öfke nöbetleriyle başa çıkma yollarını konuştuk...

Sizi kısaca tanıyabilir miyiz?

Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi uzmanıyım. Marmara Üniversitesi'nden aldım uzmanlığımı. Uzmanlıktan sonra mecburi hizmetimi bitirdim. Hastane ve mecburi hizmet döneminde gördüm ki ailelere zaman ayırabilmek, onları anlamak gerekiyor. Ailelerin psikolojik destekle ilgili yokluklarına şahit oldum, o yüzden ailelerin ihtiyaçları olan farklı türden destekleri almasının çok önemli olduğuna inanıyorum ve bu istekle çalışıyorum.

Sizi İstanbul Psikoloji ve Danışmanlık Merkezi'ni açmaya yöneltti neydi?

Burası psikoterapi ağırlıklı bir merkez. Benimle birlikte çalışan psikolog arkadaşlarım var. Burada amacımız farklı psikoterapilerin sunulmasıydı. Çünkü Türkiye'deki bunlar bazen çok kopuk kopuk olabiliyor. Çocuğun fayda göreceği terapi çeşidi hangisi, hangi yoğunlukta, hangi sıklıkta terapi alması gerekiyor, ailenin mi çocuğun mu, kimin destek alması gerekli... Bunların cevapları değişebiliyor ve bizim burada hedefimiz çeşitli terapi şekillerini bir arada sunabilmek. Farklı bireysel terapi yöntemlerini de veriyoruz, grup terapilerini de. En büyük

eksiklik grup terapileri belki de çocuk için. Çünkü akran ilişkisi çocuk için en geliştirici deneyimlerden biri ve akranlarıyla birlikte etkileşimini doğrudan görebilmek ve o sırada müdahale edebilmek çok kıymetli.

Akran etkileşiminin azalmasından bağlantı kurarsak otizm neden bu kadar artıyor sizce?

Otizmin aslında hafif türleri çok artıyor ve çoğalıyor gördüğümüz kadarıyla. Otizm denince hiç konuşmayan, hiç iletişim kurmayan, zorlukları çok belirgin çocuklar akla geliyor birçok insan için. Halbuki otizmin çok daha hafif formları da var. Biz buna spektrum diyoruz. Bu hafif formlarda çocuğun gözle gördüğünüz hareketlerinde çok fazla sorun olmuyor ama temel iletişim becerilerinde, ilişki kurma isteğinde ya da becerilerinde bozulma oluyor. Birçok tartışma da var bununla ilgili... Benim deneyimim ve söyleyebileceğim şu: Büyük şehirdeyiz ve çocuklar çekirdek ailenin içinde büyüyor. Çoğu ailede tek çocuk var. Anne-baba çalışıyor... Çok yoğun hayat temposunda belki çocukların yeterince sosyal uyarı alma fırsatı da olmuyor

aslında. Çocuklar ekrana çok fazla maruz kalabiliyorlar. Günümüzde en önemli risk etkenlerinden birisi bu. Çünkü ekranda karşılıklı ilişki yok. Çocuklar bebeklik döneminden itibaren küçük evlerde ve az aile bireyiyle iletişim kurarak büyüyor. Bunların etkisi tahminlerimiz arasında ama elimizde henüz çok kesin bilgiler yok.

Toplumda otizmle ilgili doğru bilinen yanlışlar neler?

Otizm, toplumda çok korkulan, çok damgalayıcı, ailelerin duy-makla ilgili çok zorlandıkları bir tanı. Herhalde biyolojik hastalıklara benzetsem ölümcül bir hastalığı, örneğin kanser hastalığını haber verir gibi bazen ben ailelere "çocuğunuzdaki bu belirtiler otizm olabilir" dediğimde aileler bunu kabul etmekte çok zorlanıyorlar. Otizmin aslında farkı formları var, değişik şiddetlerde olabiliyor. Şiddetli olan durumlarda gerçekten ailenin de, çocuğun da hayatını oldukça olumsuz etkileyebiliyor ama bazı çocuklarda da bu bir farklılık, hatta hastalık bile di-

yemeyeceğimiz dü-
zeyde...
Sadece o
çocuğa
farklı özel-
likler ve-
ren ama
çocuğun
topluma
katılmasını
engelle-
meyen,
mutlu,
üretken,
bağımsız
bir birey
olmasını
engelle-
meyen bir-
çok otizm
formu da
var aslında.
Ve toplumda hiç

otizmi olduğu halde otizm tanısı almadan büyümüş, eğitimi devam ettirmiş, çalışma hayatına katılmış, çocuk sahibi olmuş bireyler var. Otizm illa çok ağır ve hayatı engelleyen bir durum olmak zorunda değil. En çok düzeltilmesi gereken inanç sanırım bu...

Bir yandan her otizmlili bireyin bir üstün yeteneği olduğu fikri de yaygın...

Özellikle asperger sendromu diye tanımladığımız bir durum vardı eskiden. Şimdi son sınıflamalarda aslında hepsini otizm spektrum bozukluğu diye tanımlamaya başladık ama asperger için öyle inançlar daha çok vardı. Üstün yetenekli olmak, her durumda çocuğun üstün yeteneği olması gerekemeyebiliyor.

Geliştirici tedaviler hakkında neler söylemek istersiniz?

Aileleri en çok bilinçlendirmemiz gereken konu bu. Çünkü mevcut bilimsel tıpta otizmi tamamen ortadan kaldıracak bir ilaç tedavisi, bizim uyguladığımız ve bunu belli bir süre içinde sıfırlayacak ve tamamen döndürecek bir tedavi olmadığını

söylüyoruz. Erken özel eğitim, bilimsel olarak kanıtlanmış en önemli müdahale yöntemi ve çok fark ediyor. Özel eğitimle çocuklar ve aileler bu zorlukların birçoğundan kurtulabiliyorlar ve hayatlarına çok daha normal devam edebiliyorlar. Otizmin temel sorunlarına ancak özel eğitim etki ediyor, bunu çok kesin ve net söyleyebiliyoruz. Çok çok olumlu biten, şikayetleri tamamen ortadan kalkan bireyler de oluyor. Ama bu “sıfırlanacak, hiç olmayacak” anlamına gelmiyor. Bütün tıbbi hastalıklarda siz bir şeye hızlı ve kesin bir çözüm sunmazsanız, bunun hemen istismarcıları ortaya çıkar ve farklı yöntemlerle bunu tamamen ortadan kaldıracaklarını iddia ederler. Bununla ilgili piyasada bizim zararlı bile görebildiğimiz birçok farklı yöntemler var.

Otizme eşlik eden ve en sık rastlanan yan bozukluklar neler?

Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu, kaygı bozukluğu, duygu durum bozukluğu gibi durumlar otizme eşlik edebiliyor. Bu durumlarda ek ilaç tedavisi yapıyoruz ama otizmin temel bulgularını düzelten bir ilacımız yok.

Otizme eşlik eden depresyon durumu ile ergenlikte daha mı sık karşılaşıyor?

Depresyon her yaşta olur her bireyde olur, burada otizmin şiddeti, kendini ne kadar ifade edebilme becerisi olan bir çocuk olduğu da önemli. Tipik gelişen çocuklarda ergenlikte hem depresyon hem de kaygı bozukluğu oranları artıyor.

Bunun sebebi hormonlar mı?

Ergenlikte çok ciddi bir hormonal değişim var, ergenlikte beyin çok değişiyor, yeniden şekillenme dönemine giriyor. Beynin sinir hücrelerinin sayısının ve bağlantısının en hızlı değiştiği dönem ergenlik dönemi. Beyin gelişimi anne karnında başlıyor ve ilk iki yılda hızlıca büyüyor, sinirler arasındaki bağlantılar artıyor. Sonra beynin plastisitesi, değişim kapasitesi azalıyor. Zaten o yüzden erken özel eğitim önemli. Beyin hala kendini değiştirme kapasitesine sahipken müdahale edilmesi önemli. Beş yaşına kadar diyelim ki bütün sinir hücreleri bağlantıları oluştu, büyüdü, büyüdü... Ergenlikte budanma dediğimiz dönemde gidiyor beyin. Budanma da, kullanılmayan bağlantıların atılması... Beyin kabuğu incelmeye başlıyor ama bu o kadar hızlı bir değişim ki burada birçok psikiyatrik hastalıklar ortaya çıkabiliyor. Şizofreni, duygu durum bozuklukları, depresyon, bipolar... Bunların hep ergenlik döneminde başlangıçları artıyor. Bu hormonal değişiklikler, beynin bu kadar hızlı değişmesi, hem duygusal hem bedensel olarak çocuğun kendini ve diğer insanlarla ilişkisini çok daha fark eder hale gelmesini de beraberinde getiriyor. Ergenler için en önemli gündem anne babadan bağımsızlaşmak ve arkadaşlarla vakit geçirebilmek, kendisine bir sosyal grup oluşturmaları. Otizm spektrum bozukluğunda da temel problem sosyal ilişkilerde zorlanma. Okulda arkadaşlarıyla zorluk yaşayabiliyorlar. Hem duygusal, zihinsel gelişim gereği çocuğun başarması gereken sosyal yükler fazla. Hem arkadaş ilişkileri, hem sınavlar, hem tek başına bir birey olarak ayakta kalmanın temellerinin atıldığı bir dönem. Bu yaşta bireyin başarması gereken o kadar çok şey var ki.

Bu yaş grubu ailelerine neler önerirsiniz?

Ergenliğe kadar çocuklar ebeveynlerin etkisi altında, öğretmenlerin, yetişkinlerin etkisi altında oluyorlar. Çoğu ailede çok sık görüyorum çocuğun dışarı çıkmamasını, arkadaş grubu

olmamasını sorun olarak görmüyor. Davranışlarından şikayet gelmiyorsa, sınıfta sessizce oturuyorsa bunu bir sorun olarak görmüyorlar. Bir yandan çocuğun anne babaya bağımlı kalması, anne babayı daha rahat da hissettirebiliyor çünkü güvende, gözünün önünde, dizinin dibinde, endişelenmesine gerek yok... Ergenlik döneminde anne babalar da panik oluyorlar. “Eyvah şimdi başına kötü bir şey mi gelecek?” diye kaygılanıyorlar. Oysa çocuğun aslında ihtiyacı bu. Anne babaya bağımlı kalmamalı. Çocuğun yakın arkadaşlarının olması, sizin dışında paylaştığı birileri olması ilerde yetişkinde de kendisine destek olabilecek bağlar kurabileceğini gösteriyor. Ortaokul geçmiş, lise geçmiş hiç arkadaşlık kuramamış bir çocuk yetişkin olduğunda nasıl arkadaş bulacak? Bir yandan otizm spektrum bozukluğu olan çocukların ailelerin kaygılarından biri de bu. Tamam çocuklarına çok özverili oluyorlar, çok destek oluyorlar ama çocuğun tek başına toplumda nasıl var olacağıyla ilgili endişeleri oluyor. Anne baba dışında çocuğun ayrı bir birey olarak farklı insanlarla ilişki kurmayı öğrenmesi gerekiyor. Çünkü anne baba her zaman onun hayatında olmayacak. “Otizm tamamen biter mi, tamamen normal olur mu?” diye soruyorlar bazen. Bunu soran ailelere şöyle anlatıyorum: Tamamen normal olmak, normal, anormal nedir? Böyle tanımlar yapmak çok zor ama biz her çocuk için şunu söylüyoruz, çocuk zihinsel, sosyal, duygusal olarak yaşatlarıyla beraber, geride kalmadan büyüsün. Geride kalmamak ne demek? Okula gidebilmesi demek, arkadaş ilişkisi kurabilmesi demek, o anki görevlerini yapması, okulda derse katılabilmesi demek... Yaşıtlarıyla beraber büyüsün sonra da bir meslek kazansın, kendine bakabilen bir birey olsun. Öncelikle kendi ayakları üzerinde durabilen, işine gidebilen, gelebilen bir birey olsun, ikincisi de topluma katkı sağlayan, toplumla uyum içinde yaşayan ve üretebilen bir birey olsun ve günlük hayatta karşılaştığı ufak tefek problemler ve stresle baş edebilsin. Tamam depresyon olduğunda belki hepimizin desteğe ihtiyacı var ama bir yere geç kaldığında, bir eşyasını bir yerde unuttuğunda, patronuyla tartıştığında, komşusuyla sorun yaşadığında bunlarla kendi başına baş edebilsin. Bu hedef tüm çocuklar için geçerli. Çocuğunuz bunu yapabilecek bir çocuk mu? Burada otizmin şiddeti ve durumu çok önemli. Bu çocuğu biz ömür boyu desteklemek zorunda mı kalacağız, yoksa zamanında destekle kendine bakabilir bir birey haline gelebilir mi? Bütün çocuklarda hedef bu ve bunu yapamayan tipik gelişen o kadar çok çocuk var ki. Bakıyorsanız öğrenmesinde sorun yok, otizmle ilgili durumu yok, zihinsel-duygusal olarak sorunu yok ama okula gitmeyen, okul hayatı bitince çalışmayan, 30 yaşında hala annesinden babasından harçlık bekleyen, kendi başına hiçbir şey yapamayan bir sürü birey var ayrıca. Bunun yanında otizmlili bireyler içinde de birçok mucit, bilim adamı, sanatçı var.

Otizmli çocukların birçoğunda kaygı bozukluğu, dikkat eksikliği ve hiperaktiviteye rastlanabiliyor. Aralarında nasıl bir bağ var?

Kesinlikte birlikteliği çok sık. Dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu da bir gelişimsel bozukluk. O da otizme benzer bir şekilde genetik yatkınlıkla gelen bir şey.

Hiperaktivite tam olarak nedir?

Bir gelişimsel bozukluk. Gelişimsel bozukluğu şöyle tanımlayabiliriz, çocuğun beyin gelişimi sürecinde ortaya çıkan, belki genetik ya da biyolojik bir yatkınlıkla olan ve ailenin yanlış yaptığı bir şey yüzünden olmayan bir durum. Mesela kaygı belki çocuğun ebeveynle ilişkisi içinde ortaya çıkabilir, depresyon da aynı şekilde, ama otizm, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu ebeveynin yaptığı bir şeyle ilgili değil, çocuğun kendi gelişimi sırasındaki sapmalarla ortaya çıkan durumlardır. Dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğunu en kısa olarak, amaç odaklı hareket edememe olarak tanımlayabiliriz. Burada çocuklar en başından dürtüsel oluyor, neyi yapıp neyi yapmaması gerektiğini düşünerek düşünce süreçleriyle karar vermiyor, dolayısıyla düşünmeden hareket ediyor ve sonucunda da kendini tehlikeye sokabilen, fiziksel kazalara karışabilen durumlar oluşabiliyor. Bu çocuklarda arkadaş ilişkilerinde zorluklar, fark etmeden ya da fark ederek zarar verme gibi dürtüsellik olabiliyor. Hareketleri de kontrol edemediğinden kıpır kıpır oluyorlar. Yerinde oturamıyor, televizyon izlerken oturamıyor, sırada oturamıyor.

Nasıl tanı konuluyor?

Dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğunun tanısı klinik muayene ile konuyor. Test yeterli değil, çünkü test belirli bir anı değerlendiriyor. O an içinde çocuğun dikkatini olumlu ve olumsuz etkileyen birçok faktör olabilir ve belki o test sırasında çocuk dikkatini çok iyi toplayabilir ya da toplayamayabilir. Dikkat o kadar etkilenen bir şey ki! Dikkat eksikliği olan çocuk sorumsuz umursamaz çocuk demek değildir, sorumsuzluk gibi görünen şey çocuğun kendini organize edememesidir. Biz burada öğretmen ve aileden bilgi alıyoruz. Bu durum, organize olamama çocuğun hayatını nasıl etkiliyor? Akademik çalışmalarını, insan ilişkilerini etkiliyorsa, becerisi olduğu halde dikkatini toplayamadığı için eğitim masasına oturtulamıyorsa, sinirlendiğinde sakinleşmekte zorlanabilir, oyunu takip edemeyebilir... Otizmli çocuklar illa hiç ilişkisiz olmayabiliyorlar. Bazı çocukların ilişki kurmakla ilgili çok hevesleri var ama nasıl yapacaklarını bilmiyorlar ve dikkatini verip o oyunun kuralları takip edemeyebiliyorlar.

Burada özel eğitim tedavi edici olabiliyor mu?

Dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğunda diğer gelişimsel bozukluklara göre temel farklılık bunu düzeltebilen ilaç tedavisinin olması. Bu ilaçların etkileri çok hızlı başlıyor ama kısa bir süre kullanıp bırakabileceğiniz ilaçlar değil maalesef. Bir süre, bazen de yıllarca kullandığımız ilaçlar oluyor. Otizmli bireylerde de çok sık görülüyor. Otizmin ilacı yoktur ama çoğu otizmli çocuk ilaç kullanır çünkü aslında dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğuna yönelik kullanıyordur o ilaçları. Bu da onların hem eğitimden aldığı faydayı hem kazandıkları becerileri günlük hayata geçirebilmesinde etkili... Çünkü çocuk kendini kontrol edebilmeyi öğrendiği için olumlu etkileniyor.

Özellikle otizm spektrum bozukluğunda ailelerin en çok zorlandığı konulardan biri de öfkeyle baş etmek... Öfke kontrolü için önerileriniz neler?

En baştan ailelerin yapacağı şey aslında önce onları anlamak. Çocuk yaşadığı şeyi anlamıyor bile. Nerede öfkeleniyor, çocuğun zorlandığı şey ne? Beklerken mi öfkeleniyor, arkadaşla oynadığı aldığında mı, söylediği anlaşılmadığında mı? Her bir öfke atağını çok iyi anlamak gerek. Aileler “o öfkeli, sinirli” diye genelleştiriyorlar. Öfke farklı nedenlerle ortaya çıkabiliyor. Bu çocuktaki bu öfkenin anlamı ne? Diyelim ki alışveriş merkezinde istediği olmadığında istediğini yaptırmak için mi ağlıyor? Her öfke nöbeti istek yaptırmak için olmuyor, belki çocuk kaygılanıyor. Diyelim ki sınıfta öğretmenin söylediğini anlamayan bir çocuk o sırada anlamadığı için kaygılanıyor ve sınıfta sorun çıkarıyor. Belki arkadaşları tarafından oyuna alınmayan bir çocuk üzüldüğü ve kendini kötü hissettiği için öfkeleniyor. Her öfke nöbeti farklıdır. Hiçbir çocuk mantıksız bir şey yapmaz. Bazen aileler anlamaya çalışmıyorlar. O çocukta o davranış niye ortaya çıkıyor, onun tetikleyen, onu hazırlayan etken ne? Bunu anlamak önemli. Sonrasında ortadan kaldırmak istediğimiz şeylerse bu etkenleri ortadan kaldırmak, ortadan kaldırmadığımız şeylerse o zaman da o duyguyu nasıl yatıştıracağını öğretmemiz gerekiyor çocuklara. Çocuklar bazen duyguyu anlamıyor bile. “Sen şu an korktun galiba”, “şu an çok üzüldün” diyerek o duyguyu anlamasına yardım etsinler, sakinleştirmeye çalışsınlar. Her bireyin öfkesini nasıl yatıştırdığı değişkendir. Kimi fiziksel temasla sarılarak, kimi konuşarak başka bir konudan bahsederek sakinleştirilebilir. Bazısı içinden nefes aldırır. Her çocuk için bu sakinleşme tekniği başka, o çocuk için işe yarayan tekniği bulup onu tek başına yapabilir hale gelene kadar ailenin, eğitmeninin eşliğinde bunu yapıyor olması sonrasında çocuğun bu beceriyi tek bana yapar hale gelmesi gerekiyor.

ÖÇED olarak toplumdaki algıya pozitif katkıda bulunmak, özel gelişim gösteren çocukların ailelerinin sorularına cevap bulmasını sağlamak için çalışıyoruz. Siz ÖÇED’in çalışmalarını takip ediyor musunuz?

ÖÇED’i takip ediyorum. Ülkemizde her alanda olduğu gibi gelişimsel bozukluğu olan, farklı engelleri olan bireylerin karşılaştığı birçok zorluklar olabiliyor. Hem sağlık sisteminde hem eğitim sisteminde özel ihtiyaçlar göz ardı edilmiş olabiliyor. Hem topluma bilinçlilik kazandırmak adına hem bir takım hakları alabilmek için sivil toplum örgütlerinin çalışmalarını çok önemli buluyorum.

“Yaşam kalitesine hizmet edecek çalışmalar yürütüyoruz”

Özel eğitim çalışmalarını, okul-ev-merkez ekseninde ve ailenin katılımını sağlayarak yürüten Nova Özel Eğitim-Rehabilitasyon-Danışmanlık kurucularından Özel Eğitim Uzmanı Sezgin Kartal, hedeflerinin çocuğun ve ailenin yaşam kalitesinin arttırılması olduğunu söylüyor.

Sizi kısaca tanıyabilir miyiz?

1973, Antakya doğumluyum. 1997 yılında İstanbul Üniversitesi Psikoloji Bölümü’nden mezun oldum. Bir sene sonra Anadolu Üniversitesi’nde Özel Eğitim alanında yüksek lisans başladım ve 2002 yılında özel eğitim alanında yüksek lisans derecesini aldım. Lisans psikoloji okurken Zihinsel

Engellilere Destek Derneği’nin bir projesi olan “Küçük Adımla Erken Eğitim Programı” ile tanıştım. Bu, anne babaların eğitilmesine dayalı bir program... Okurken bu programa dahil oldum ve hala bu programdayım. “Küçük Adımla Erken Eğitim Programı” mesleki hayatımı şekillendirdi diyebiliriz.

Programın içeriğinde neler vardı?

Bu programla ailelerin evlerine girip yaşantıların ev ortamında nasıl olduğunu görme fırsatımız oldu. Bunu görerek mesleğe başlamak çok faydalı bir deneyim oldu benim için. Dernek çalışmalarım, aynı zamanda yüksek lisans eğitimim devam ederken İstanbul Üniversitesi'nde bazı derslere konuk öğretim üyesi olarak girmeye başladım. Sonra o kalıcı hale geldi ve yüksek lisansımı tamamladığım yıl İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi'nde sözleşmeli öğretim üyesi olarak çalışmaya başladım. Bu süre içerisinde İZEV'de (İstanbul Zihinsel Engelliler için Eğitim ve Danışmanlık Vakfı) çalışmaya başladım. İZEV'de çalışmalarım yaklaşık 8 yıl sürdü. Sonra 2009'un başında Fery Elhadeef ile birlikte Nova Özel Eğitim Rehabilitasyon ve Danışmanlık Merkezi'ni açtık.

Nova'daki hizmet alanlarınız neler?

Nova dokuzuncu senesini tamamlıyor. Ağırlıklı olarak üç hizmet alanımız var: Birincisi otizm, ikincisi zihinsel yetersizlik ve üçüncüsü de bedensel yetersizlik. Bedensel yetersizlik kısmımız nispeten oran olarak daha düşük.

Eğitim yaklaşımınızın ana fikri nedir?

Bize bir aile geldiğinde önce "Onların hayatını nasıl kolaylaştırırız?" sorusunu düşünüyoruz. Buraya 20 günlük, 40 günlük bebekler de geliyor. Öncelikle aileyi anladığımızı, hayatlarını kolaylaştırmak için elimizden gelen şeyleri yapabileceğimizi hissettirmeye çalışıyoruz. Bu da, alanın hakkını vermekle mümkün olabiliyor. Alan çalışmalarımızın nasıl olacağı zaten yazılmış ama bunu nasıl yapacağımız biraz kişisel bir şey. Dolayısıyla ailelerin ve çocukların yaşam kalitesine hizmet edecek çalışmalar yürütüyoruz. Yaşam kalitesini arttırdığınızda aile zaten kendisi için doğru bir şeyler yapıldığını görmüş oluyor.

Hangi metotlarla çalışıyorsunuz?

Uygulamalı Davranış Analizi uygulanıyor. Fizyoterapide Bobath yöntemi uygulanıyor. Kaynağını bilimden alan, bilimsel geçerliliği olan bütün teknikleri burada devreye sokmaya çalışıyoruz ama ağırlıklı olarak özel eğitimde bilinen ve yaygınlaştıran araştırmalarla kanıtlanan Uygulamalı Davranış Analizi ilkeleriyle devam ediyoruz.

şıyoruz ama ağırlıklı olarak özel eğitimde bilinen ve yaygınlaştıran araştırmalarla kanıtlanan Uygulamalı Davranış Analizi ilkeleriyle devam ediyoruz.

Kaç öğretmen ve kaç çocuk var?

Şu an 22 öğretmen çalışıyor, 220 civarında da öğrencimiz var.

Belli bir yaş aralığınız var mı?

Büyük çocuklarımız var ama ağırlıklı olarak zihinsel yetersizliği olan ve otizmlili çocuklarla çalışıyoruz. Bedensel yetersizliği olan çocuklarımızı daha fazla fizyoterapiye ağırlık veren kurumlara yönlendiriyoruz. Çünkü daha fazla imkanların, havuzun, farklı birimlerin olduğu yerler onlar için daha faydalı olabilmekte. Biz daha çok down sendromlu, zihinsel yetersizliği olup da aynı zamanda motor problemi olan çocuklarla çalışıp eğitimle işbirliği şeklinde ilerliyoruz.

Okul-ev-merkez bağlantısı nasıl işliyor?

Ev ve okul ziyaretleri gerektiği zamanlarda yapılıyor. Özellikle okul ziyaretlerini yapmaya çalışıyoruz. Çünkü bizim hedefimiz çocukların sosyal ortamlara dahil olması... Sosyal ortamların başında da okul geliyor. 3-4 yaşından itibaren çocukların okul öncesi eğitim kurumlarına başlamalarını ve başladıkları kurumlarda öğretmenlerinin ihtiyaçları doğrultusunda desteklenmesinin doğru olduğunu düşünüyoruz ve bu çerçevede bir sistem kurmaya çalışıyoruz.

Okullar bu şekilde destek almaya sıcak bakıyorlar mı?

Yüzde seksen açık diyebilirim. Elbette olumsuz örneklerimiz de var ama bu, gerekliliğini anlatmakla, iletişim tarzımızla çok alakalı bir şey. Çünkü karşınızdaki insan aslında bir çocuğu yardım etmek istiyor ve bunun yolunu bilmiyor. Biliyor olsa da bizimle işbirliğine girmesini arzu ediyoruz dolayısıyla bu noktada biz iletişimi kurup bu işbirliğinin çocuğa neler katacağını tartışıyoruz.

Süreç nasıl işliyor?

Öncelikle eğer çocuk yeni bir okula başlayacaksa çocukla ilgili bilgi verme süreciyle başlıyoruz. Çocuk okula başladıktan

sonra eğer okul öncesiye okul öncesi öğretmeni, ilkokula ilkokul öğretmeniyle telefon görüşmeleri yapıyoruz. Bu görüşmemizde uyumun nasıl gittiğini, çocuğun oradaki programlarda herhangi bir sıkıntı yaşayıp yaşamadığını öğrenmeye çalışıyoruz. Daha sonraki aşamalarda ise yolunda gitmeyen bir şey olması durumunda kurumun kapısını çalıyoruz. İşin güzel tarafı son zamanlarda kurumlardan da öğretmenler buraya geliyor, “Siz özel eğitimde ne yapıyorsunuz?” diyerek... İşbirliğine girmek adına buradaki seanslarımıza da öğretmenlerimizi davet ediyoruz. Buradaki temel nokta bilgi paylaşımı ve aynı zamanda programları birlikte organize etmek. Bizim burada yaptığımız bireysel eğitim programıyla orada yürüyen programlar işbirliği içinde gidiyor mu, onları tartışma şansımız oluyor.

Nova’da bilgisayar destekli eğitim de veriliyor... Bilgisayarla nasıl eğitimler veriyorsunuz?

Öncelikle burada anne babanın teknoloji kullanımının nasıl olması gerektiği konusunda ailelerle paylaşımlarda bulunuyoruz. Çocuğun elinden tableti alıp sonra saatlerce cep telefonunu elinden bırakmayan bir anne tabii ki çocuğuna iyi örnek olamaz. Bilgisayar, tablet, telefon... Biliyoruz ki bunlar çağımızın gereksinimleri haline geldi. Teknolojiyi bütün gelişim basamaklarında kullanmayı bir özel eğitimci olarak gereklilik olarak görüyorum. Ama bunun şekli, yoğunluğu çocuğun ihtiyaçlarına göre organize edilmeli. Bazı kavramlar, bazı dikkat egzersizleri çalışılıyorsa, bununla ilgili bir uygulama indirip bunun uygulamasının bir kısmını teknolojik cihazlarla yürütebiliyoruz. Ayrıca çocuklar bazı becerileri öğrendiğinde bunları hayata genellemesi çok kolay olmamakta. Mesela çocuğa şunun bir bardak olduğunu öğretirsiniz ama başka bir bardağın da bardak olduğunu söylemesi ancak genelleme çalışmasıyla mümkün olabilir. Genelleme çalışması olarak da teknolojiyi kullandığımız olabilmekte. Teknolojinin bütün nimetlerini bireysel eğitimlerde kullanmak mümkün. Burada özel eğitimcinin ihtiyacı analiz etmesi ve ihtiyaca göre program oluşturmaları...

Gözlemlerinize göre ailelerin yaşadıkları en büyük zorluklar neler?

Aileler birçok kademede zorluk yaşıyorlar. Bu sorunlardan bir

tanesi tanılandıktan sonra alması gereken bütün hizmetlerin kapsayıcı bulunamıyor olması. Hizmetleri tek çatı altında alamıyor aileler. Dağılmak zorundalar. Çocuğun fizyoterapiye ihtiyacı var, her kurumda fizyoterapi yok. Çocuğunun konuşma terapisini ihtiyacı var, ama her kurumda konuşma terapisti yok. İkinci gördüğüm, bilimsel olmayan ama zamanı ve parayı çalan uygulamaların ailelerin aklını çeliyor olması... Bu da aileler için büyük bir zorluk oluşturuyor. Bizim eğitimci olarak bu konuda işimiz biraz daha zorlaşıyor, aileleri bilimsel bilgi doğrultusunda hareket etme konusunda yönlendirmemiz gerekiyor. Çünkü aileler zaman içinde bu konuda suistimallemeye uğruyor. Başka bir sorun ise eğitim. Belli bir yaştan sonra çocuklar okullara gitmek durumundalar. Bu noktada okullarda çeşitli sorunlarla karşılaşılıyor. Oysa her çocuğun eğitim hakkı vardır ve bunu herkesin anlaması gerekir. Engelli çocuk söz konusu olduğunda ülkemizde yardım ve acıma duygusuyla yaklaşıyor, hizmetler bazen sanki bir lütfmuş gibi veriliyor. Öncelikle bundan kurtulmamız gerekiyor. Bu bir lütf, bir yardım değil, kimsenin iyilik yapmasına gerek yok. Ve tabii ki ailelerin gelecekle ilgili kaygıları var. Çocuk büyüdükçe “bizden sonra ne olacak” sorusu akıllara geliyor. Bu noktada ciddi projelere ihtiyaç var.

Özel eğitim alanında Türkiye’yi nasıl görüyorsunuz?

İyi ya da kötü demekten ziyade eksik ve tamamlanması gereken şeylere bakmalıyız diye düşünüyorum. Bence eğitim anlamından ziyade toplumsal algı açısından çok büyük farklar var. Öncelikle bunun değişmesi gerekiyor, bu değiştiğinde çok şey değişiyor çünkü. Bilimsel uygulamaları ve dünyada

en son çıkan öğretim tekniklerini hızlıca ülkemize transfer edecek yeterlilikte bir toplumumuz. En basitinden Uygulamalı Davranış Analizi’nin Amerika’daki uygulamasıyla İstanbul’daki bazı kurumlardaki uygulaması birebir aynıdır. Ama sıkıntımız şu ki, işin toplumsal farkındalık boyutu çok büyük farklılık göstermekte. Bu, çocuğun işe yerleştirilmesi, çocuğun sokakta tek başına yürütmesi, okulda kendini gösterebilmesi anlamında hizmetlerin geri itilmesi anlamına geliyor. Bu noktada sıkıntılar yaşanıyor ve çocuk kabul görmediği için eğitim ortamından uzaklaştırılıyor, uzaklaştırıldığı için geride kalıyor. Teknik anlamda, bilişsel düzey anlamında bizim çok pozitif tarafımız var ama toplumsal bilinç anlamında eksikliklerimiz çok diye düşünüyorum.

KÜÇÜK ADIMLAR ERKEN EĞİTİM PROGRAMI & UYGULAYICI EĞİTİMİ

03
04
05

Şubat 2018

Küçük Adımlar Erken Eğitim Programı, gelişimsel geriliği olan çocuklara yönelik sekiz ciltlik bir erken eğitim programıdır. Bu program Avustalya'da Macquarie Üniversitesi'nde geliştirilmiş ve Türkçe'ye uyarlanmıştır. Küçük Adımlar Programı 0-4 yaş arasında normal gelişim sürecinde edinilen becerileri kapsamaktadır.

Küçük Adımlar Erken Eğitim programının daha yaygın ve etkili bir şekilde kullanılabilmesi için üniversitelerin desteği ile kurs programları düzenlenmektedir. Uygulama bölümleri video gösterimleri ile gerçekleştirilecektir. Kursun sonunda kursiyerler, video görüntüleri ile takip ettikleri bir öğrenci ile küçük adımlara dayalı iki adet bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) hazırlanmış olacaklardır.

Prof. Dr. Arzu ÖZEN

Prof. Dr. Sema Batu

Özel Eğt. Uzm. Sezgin KARTAL

PERA

PERA AKADEMİ SÜREKLİ EĞİTİM MERKEZİ

Ataköy 7,8,9,10 Kısım Mh. Çobançeşme E5 Yanyol Cd. No:20/1 Ataköy Towers

A blok K : 3 D : 74 Bakırköy İstanbul

(Yenibosna metrobüs durağı yanı)

0212 873 2866

Zihinsel Engellilere
Destek Derneği

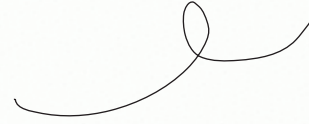
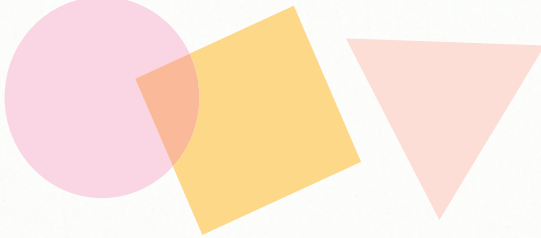

LEONARDO DA VINCI EXPO: DAHİ İSTANBUL'DA

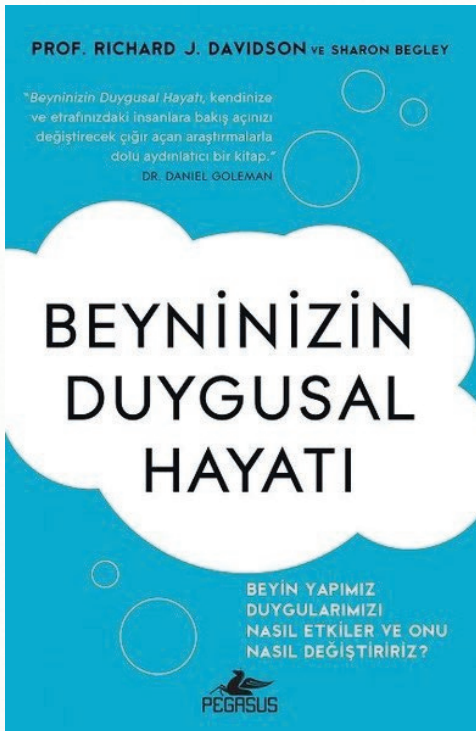
Dünyanın en büyük ve en kapsamlı Leonardo Da Vinci sergisi 'Leonardo Da Vinci Expo: Dahi İstanbul'da', 14 Aralık'ta UNIQ İstanbul'daki UNIQ Müze'de açıldı.

UNIQ İstanbul, Rönesans döneminin en büyük dahisini keşfetmeye davet ediyor. Leonardo Da Vinci'ye adanmış en önemli sergi olarak tasarlanan uluslararası bu sergi, prömiyerini yaptığı Brugge'ün (Belçika) ardından dünya turuna ilk olarak İstanbul'da başladı.

Da Vinci'nin orijinal eskizlerinden yola çıkılarak oluşturulan 100 replikasıyla birlikte; orijinal el yazması, tablo ve çizimlerin de dahil olduğu 200'e yakın eseri sanatseverlerle buluşturan 'Leonardo Da Vinci Expo: Dahi İstanbul'da' sergisi 7 Nisan 2018'e kadar devam edecek.

ÖNERİ KİTAP

Neden bazı insanlar aksiliklerin ardından kendini çabucak toparlar? Niçin kimilerinin ruh hali devamlı çalkantılıdır? Kimiz biz? Beynimizin kodları ne? Nasıl huzur bulur ve ihtiyacımız olan empatiyi geliştirebiliriz?

Bu soruların yanıtları, beynimizin duygusal stilindeki malzemelerde gizli. Profesör Richard J. Davidson, bu kitabında duygusal stili oluşturan tüm boyutların ardındaki beyin kimyasını ele alıyor ve bunların insan sağlığını nasıl etkilediklerini bulmak için her birini analiz ediyor.

*Yazar: Richard J. Davidson, Sharon Begley
Çevirmen: Barış Satılmış
Yayınevi: Pegasus*

PORTAGE ERKEN EĞİTİM PAKETİ SERTİFİKA PROGRAMI

DR. ENDER (UZUNDEMİR) MARANGOZ

Okul öncesi çocukların (0 – 6 yaş) gelişimsel becerilerini değerlendirmeye ve ihtiyaçlarına uygun gelişim ve eğitim programı hazırlamaya yönelik bir pakettir.

Psikolojik Danışmanlık,
Psikoloji, Özel Eğitim,
Okul Öncesi Eğitim,
Sınıf Öğretmenliği,
Sosyal Hizmet Uzmanlığı
alanlarında görev alan
kişiler, ilgili alanların
son sınıf öğrencileri ve
aileler eğitime katılabilir.

550 TL + KDV

Verilecek Sertifika: Portage Eğitim Paketi Uygulama Sertifikası

Özel Çocuklar
Eğitim ve Dayanışma Derneği
www.ocado.org.tr

Algi Özel Eğitim Kurumları
www.algiozelegitim.com.tr
www.algiaba.com.tr

**11-12
ŞUBAT
2018**

**ALGI
AKADEMİ**

"Algi Akademi"; Algi Özel Eğitim Kurumlarının eğitim öğretim içerikli tüm organizasyonlarının ismidir.

“DÜNYAYI BOŞLUĞA RESİM ÇİZENLER DEĞİŞTİRİR”

*Başarılı, doğal, dobra... Müziğin usta ismi
Soner Olgun’la ses getiren albümünü,
hayata bakışını konuştuk.*

Önce biraz geçmişe dönelim... Nasıl bir öğrenciydiniz?

Bir insanın ileriki yaşamı çocukluğundaki, öğrencilik yıllarındaki yaşadıklarıyla, oradan kalan izlerle olumlu ya da olumsuz çok etkileniyor. Ben Fethiye’de doğdum. Doğduğum yıllarda şimdiki gibi çok ünlü bir yer değildi ama yine çok güzeldi hatta daha güzeldi. 11 yaşına kadar bütün Fethiyeli çocuklar gibi Atatürk İlkokulu’nda okudum. Başka ilkokul yoktu zaten merkezde. Sonra öğretmenim tarafından adını bilmediğim bir takım sınavlara sokuldum. O katıldığım sınavın ne olduğunu sadece ben ve ailem değil, bütün Fethiye olarak ilerleyen aylarda öğrendik, kolej sınavına katılmışım ben. İlk defa iki aşamalı yapılmış ve ben kazanmışım. İkinci sınav ise İzmir’de bizzat okulda yapılacaktı. Şimdiki çocuklar için Disneyland neyi ifade ediyorsa İzmir’in fuarı ve lunaparkı Fethiye’den o güne kadar hiç çıkmamış bir çocuk için oydu. İzmir’e sınava gitmek bir bayram havasıydı benim için. Okula ilk gittiğimde en çok ilgimi çekenlerden biri içinde kum dolu olan pist olmuştuk. Babamla inceledik, neden o kumun oraya konduğunu anlayamadık. Sonra öğrendim ki o kum havuzuy-muş ve orada uzun atlama yapılmış. Okulu kazanıp yatılı gittiğimde yıllarca üst üste uzun atlamada Türkiye şampiyonu oldum. İzmir Bornova Anadolu Lisesi, o zamanki adı İzmir Maarif Koleji’ydi ve

orayı kazanmışım. Daha ne olduğunu bile bilmiyordum ama gerçekten çok önemli bir yere gitmişim. Çok aydın, müthiş öğretmenlerin eline düştüm ve olağanüstü arkadaşlarım oldu.

Yatılı okumak kişiliğinize nasıl etki etti?

11-12 yaşında yatılı olmak çok zor bir şeydi. İzmir’le Fethiye’nin arası otobüsle 16 saattir ve ben yılda bir kez sömestr tatilinde, bir kez de yaz tatilinde ailemle görüşebiliyordum. Sürekli yatılı olmak ilk yıl bana çok ağır geldi. Sahtekar bir şekilde ilk arabesk çalışmalarımı da orada yaptım. Yazdığım mektuplara gözyaşlarımı damlatıp dolmakalemi dağıtıp, “bunlar benim gözyaşlarımla dağılan satırlardır” falan diye anneme, babama az zulmetmemiştim. Sonra geçti, atlattık o sendromu. Şimdi düşününce o aile yoksunluğu hissini atlatabildikçe biz bilmeden çok kuvvetlenmişiz, dayanışmayı öğrenmişiz.

Liseden sonra hukuk fakültesine gitmişsiniz... Bilinçli ve istekli bir tercih miydi?

Tek tercih. 1044’tü kodu, 1044 yazdım. İki tane çok önemli hu-

kuk vardı o zaman şimdiki gibi 500 üniversite yoktu. Ben Ankara Hukuk’u yazdım. Babam dava vekiliydi biraz onun etkisiyle biraz da televizyonda o dönemde yayınlanan “Petrocelli” dizisinin etkisiyle. Petrocelli çok iyi bir avukattı, çok da güzel bir sekreteri vardı. Ben Petrocelli’den ziyade sekreterinden etkilendiğimi düşünüyorum. Hastasıydık, Donna Smith’in. Fakat ben tabii mevzunun içine girince Türkiye’de mahkemelerde öyle jüriler olmadığını, küçük odada, dosyaların arkasında hakimleri falan görünce diplomayı almadan caydım. “Benim bu mesleği yapma ihtimalim yok, hiç bana uymuyor” diyerek tekrar sınava girdim ve Güzel Sanatlar bölümünü kazandım, Dramatik Yazarlık bölümüne girdim. Ailemi depresyona soktum, o ne diye anneme anlatamadım. Çünkü mesleğin esas adı Dramaturji. Bunu anneme anlatamadan kadın vefat etti zaten. “Neydi senin okuduğun okul” diye diye gitti kadın. Bütün bunları yaparken de bir yandan gazeteciliğe başlamıştım.

Müzik çalışmalarınız ne zaman başladı?

Hep yazmaya meraklı, hep müzikle ilgili oldum. Müzik hep vardı. Çocukluğumda nberi vardı ama ilk çalgım gitar oldu. Şimdi düşününce Amerikan eğitimi yapan bir kolejde elinize bağlamamalamıyorsunuz. İşte burada kültürel eziklik başlıyor. İlk çalgım gi-

tar oldu ama 2-3 yıl içinde o taşralılık kompleksini hallettiğim andan itibaren aldım bağlamayı götürdüm okula. Bir yıl sonra da çok sesli Türk Halk Müziği korusu kurduk. 160 kişinin katıldığı müthiş bir koroydu. Büyük ustalar, şairler, ozanlarla tanıştıkça onları dinlemeye başladım. Onların şiirlerini bestelemeye başladım.

Üniversite yıllarında da müzik ve sahne var mıydı?

Müzik daha ziyade dostlar meclisinde “çalalım, söyleyelim” kısmındaydı... Oranın doğal elemanı olarak görevimi yapıyordum. Otururduk, çalardık, söylerdik. Hiçbir profesyonel girişimim olmadı, öyle bir merakım olamazdı da... Kolejin ne olduğu Fethiye ahalisi olarak öğrendik, ben bir de konservatuar kelimesini sarf etseydim Fethiye’de ciddi sosyal psikoza yol açardım. Size şaka gelmesin. Rahmetli anneme konservatuarı anlatabilme ihtimalim yoktu. Ya ormancı olacaksın, ya öğretmen, ya doktor ya da avukat... Meslekler belliydi ama ben çok mutluyum çünkü Turgut Özakman’ın öğrencisi olarak tiyatro bölümünü bitirdim. Çok iyi hocalarım oldu. Çok değerli

hocaların öğrencisi oldum. Profesyonel olarak hiçbir yararını görmedim o ayrı çünkü ben profesyonel olarak gazeteciliğe devam ettim.

Gazeteciliği ne kadar yaptınız?

Muhabirlikle başladım, 13. yılın sonunda genel yayın yönetmeniydim. Toplam 13 yıl gazetecilik yaptım.

Bir yerde “32 meslek yaptım” açıklamanızı okumuştum. Bunun sebebi çok yönlü kişiliğiniz mi, deneme yanılma mı?

A, ruh hastalığı olabilir onu psikiyatlara sormak lazım! B, çok meraklı olmamla ilgili olabilir. C, bu şık bana daha yakın geliyor, ne yapacağını bilemek, bulamamak... Ne yapacağını bulamamak Türkiye’deki çok önemli bir rahatsızlık, eğitim sisteminin problemi bence. Benden avukat yapmaya niye çalıştınız, bütün ailemi ve etrafım dahil! Ben kendini sanatla ifade etmeye çalışmaya aslında çocukluğumdan başlamışım. Niye oralara gitmedim, niye aklıma getirilmedi? Toplumsal bir yönlendirmenin sonucunda ben o istemediğim alanlara yöneldim. Aslında ben tiyatro yapmak isterdim, onun için tiyatro okudum ama tiyatro yapamayacağımı öğrendiğim için müzik yapmaya karar verdim. Müzik için bir tiyatro kurmak gibi sermayeler gerekmiyor. Çalgılarını alıyorsun, bestelerini, şarkılarını, repertuarını alıyorsun, gerekirse tek başına çalışıyorsun, söylüyorsun. Öteki çok fazla zorluktu, denedim, yazdığım oyunları tiyatrolara götürdüm ama “bunun oyuncu kadrosunu azalt” gibi şeyler çok ağırlıma gitti. Aslında haklıydılar, haksız olan bendim ama o zaman cahildim. Özel tiyatroya oyun götürdüm, 35 kişilik kadro! Adam haklı aslında şimdi düşünüyorum, yüzde yüz haklı. Sonuçta müziğe başlangıcım “bu işin sonu kötü” diyerek gazetecilikten uzaklaşmamla oldu. Önce bir takım teklifler gelmeye başladı. O günkü kafamla Nükhet Duru’yu seçtim

ve Nükhet Duru’nun genel danışmanı oldum, Aniden bestecisi, editörü, menajeri gibi işlerle çok parlak bir dönem geçirdik iki yıla yakın. Benim yaptığım şarkılar birden bire meşhur oldu. Evden çıkıyorum her yerde “Mahmure” çalıyor! Çok şaşkınlık verici bir şey. Herkesin başına gelmesini dilerim çok mutluluk veriyor. Arabadan o çıkıyor, televizyondan o çıkıyor. Sonra yollarımızı ayırdık müzikal olarak anlaşılmadığımız için... Ezginin Günlüğü topluluğunun kurucularından Emin İğus’un sahibi olduğu ve müdavimi olduğum bir bar vardı, müşteri olarak oraya gidip geliyordum. Arkam dönük söylerken programın son bir saati millet susuyormuş sadece beni dinliyormuş. Emin İğus dedi ki “Geliyorsun burada hesap ödüyorsun, gel şunu şurada söyle, hem hesap ödeme hem biz sana harçlık verelim” İlk aldığım profesyonel teklifti, öyle başladım ben. Diğer bazı işlerime de devam ederek orada çalıştım.

O günden bu güne neler değişti?

Her şey değişti. Değişim şart... Değişerek ve gelişerek şimdiki çok şükür Türkiye’nin en iyi isimleriyle çalışıyorum. Şarkı söyleme tekniğimi de değiştirdim, geliştirdim, çok çalıştım hala çalışıyorum. Çok basit, kitap okuyorsanız her kitap adamı değiştirir ve ben hala kitap okuyorum. Her okuduğunuz kitabın sonunda biraz değişirsiniz. O değişimin yönünü belirleyecek olan da sizin dünyaya bakışınız, hayatı nasıl algıladığınızdır. Onun için her şey değişti ama istikrar hep oldu. Ben 16 yıldır aynı kadınlayım. Bunu gururla ve zevkle söylüyorum. Bu çok önemli bir şey. Daldan dala atlamaya çok uygun bir mesleğim ve çevrem var ama hiç öyle bir şey olmadı. Bu sırf işle ilgili değil, dostlarımla ilişkim için de geçerli. İstikrar emek gerektirir, disiplin gerektirir, irade gerektirir. Mesleki açıdan daha önce sıfır istikrardı. Aklınıza gelmeyecek birçok iş yaptım ama bu arayışla ilgiliydi sonra bir şeye karar verdim ve dedim ki, ben

kendimi sanatsal bir dille ifade ederek mutlu olabilirim. Şimdi dünyanın en mutlu insanlarından biriyim. Niye? Saz çalmayı severim, şarkı söylemeyi severim ve insanlar bunun için bana para veriyor! Ben de bunun daha iyisini yapmalıyım, daha güzel olmalı.

Albüm çalışmanız çok ses getirdi. Sırada yeni planlar var mı?

Bu albüm benim gururum oldu. Çünkü üstünde “Türküler” yazan bir albüm müzik listelerinde Tarkan çıkıncaya kadar bir numaraydı. Üstünde türkü yazan bir albüm itunes listelerinde sürekli önlere, ilk onlardaydı. Bu çok gurur verici.

Gençlerin ilgisi nasıldı albüme?

Bu itunes’ta, sosyal medyada yürüyorsa sevmişlerdir. Benim kuşağım adını bile telaffuz edemez, demek bunlar gençlerdir diyebilirim. Benim müziğim biraz meraklısı olan butik otel gibi. Çok şükür hiçbir zaman oteli büyütem, yanına bir bina yapayım gibi isteklerim olmadı. Zaten benim otel hep dolu. Hizmet aksamıyor, hizmet kalitesini giderek yükseltiyoruz. Bizden kongrelerin yapıldığı büyük oteller olmaz. Çünkü onunla uğraştığım zaman ben sizinle burada böyle rahat oturmam. Böyle sohbet edemem, üslubumun, havamın değişmesi lazım.

Gönüllü olarak destek verdiğiniz çalışmalar var mı?

Kolejde yatılı olduğumuz dönemde Bornova’daki engelli çocuklarla ilgili kendi çapımızda kermesler yaptık. Daha sistematik olarak son 10 yıldır donanımım arttı. Bir aile dostumuz Tomurcuk Vakfı’nda öğretmenlik yapıyor. Yöneticileri işbirliği istemiş konser düzenledik. Bir resim sergisi açtılar arkasında durmaya çalıştık, sonra Tomurcuk Vakfı’ndaki atölyelerinin adını “Soner Olgun Atölyesi” koydular, çok onore oldum.

Sosyal medyada takip ettiğim, çabasına hayranlık duyduğum kişiler var. Orada bir çaba gösteriliyor ve ben elimden geldiğince destek olmaya çalışıyorum. Bu konu maalesef çok zor bir konu. Çocuklar tecavüze uğruyor, çocuklar öldürülüyor, kadınlar öldürülüyor, hayvan mevzusuna hiç girmeyeceğim izahı yok... Ben hepsine duyarlı bir insanım yapım gereği. Me-selemiz insan olmak. Önce insan olacağız. Yaptığımız okyanusa taş atmak gibi bir şey. Çünkü toplumun bütün bunlarla ilgili algısı değişmedikten sonra kadın kıymetsiz, hayvan kıymetsiz, çocuk kıymetsiz, insan hayatı kıymetsiz, engelli mi kıymetli olacak! Bu gerçeklik içinde ütöpik kalıyor. Ee ne yapacağız vaz mı geçeceğiz? Hayır, biz yine okyanusa taş atmaya devam edeceğiz.

Sizinle özdeşleşen bir sloganınız var: “İyi bayramlar”... Bir hikayesi var mı?

Benim üç albümün başında manifesto olarak yayınladığım bir şey vardır. “İyi bayramlar” diyebilmek için boşluğa resimler çizmeliyiz. Şu an sizin de, bizim de yaptığımız şey o... İnandığım bir şey var ki, onu zaten manifestoda söylemeye çalıştım. Dünyayı boşluğa resimler çizenler değiştirir. Yüz yıl sonra adamın yaptığı şeyler değer buluyorsa, zamanında adamı yargıladılarsa bunlar boşluğa resim çizen adamlar. Bunlar döneminin delileri. Dönemindekilerin “la bi git” dedikleri adamlar bunlar... O yüzden boş işlerle uğraşanlara iyi bayramlar...

Anne-babalara bir tavsiyeniz var mı?

“Çocuklarımıza iyi bir dünya bırakalım” diyoruz ya, bunun yanına bir cümle daha koymamız gerekiyor:

Bu dünyaya iyi bir çocuk bırakalım. Ailelerin böyle de bir kaygısının olması gerekiyor.

HOŞGELDİN 2018

Mutlu Yıllar

29 Aralık 2017 günü çocuklarımızın ve ailelerinin katıldığı Yeni Yıl eğlencesi gerçekleşti. Danslar, çeşitli oyunlar ve Noel Baba'nın hediye dağıtmasıyla çocuklar mutlu bir gün geçirdiler.

ŞİFALI PEDAGOJİ EĞİTİMİ

TARİH: 8 NİSAN 2018 PAZAR
SAAT: 10:00-16:00

KONTENJAN: 30 Kişi

CAVİT YEŞİLDAĞ SOSYAL PEDAGOJİ UZMANI

Özel gereksinimli bireylerin eğitim, sosyal adaptasyon ve mesleki kazanımlarına bütünsel bir yaklaşım getiren Şifalı Pedagoji konusunda uygulamalı örnekler ile eğitim vermek üzere, İngiltere Aberdeen Üniversitesi Sosyal Pedagoji bölümü mezunu Cavit Yeşildağ ile Algi Akademi işbirliği ile bir eğitim düzenlenecektir.

200 TL+KDV

KAYIT İÇİN ARAYINIZ

0212 211 10 91 - 92

Özel Çocuklar
Eğitim ve
Dayanışma Derneği
www.oced.org.tr

Algi Özel Eğitim Kurumları
www.algiozelegitim.com.tr
www.algiaba.com.tr
www.algiakademi.com

"Algi Akademi"; Algi Özel Eğitim Kurumlarının eğitim öğretim içerikli tüm organizasyonlarının ismidir.

**ALGI
AKADEMİ**

OTİZM SAVUNUCULUĞUNA ADANMIŞ HAYATLAR

*“Otizmli bir ailenin sorununu çözebiliyorsam o benim için en güzel şey...
”Bu cümle Otizm Dernekleri Federasyonu’nun yönetim kurulunda yer alan,
TODEV’in Yönetim Kurulu Başkanlığı görevini yürüten H. Arzu Gökçe’ye ait.
Sivil toplum çalışmalarının faal isimlerinden Arzu Gökçe ve Tolga Gökçe
sorularımızı yanıtladı...*

Arzu Hanım, dernek çalışmalarına başlamanız nasıl oldu?

ARZU GÖKÇE: 12 yaşında Asperger sendromlu bir kızımız var. İlk Zonguldak'ta Karaelmas Otizmli Bireyler Derneği'ni kurdum. Daha sonra o dernekle birlikte federasyona katıldık. Orada yönetime girdik, iki dönemdir Otizm Dernekleri Federasyonu'nda yönetim kurulunda yer alıyorum. Daha sonra Acıbadem'in Otizm Destek Eğitim ve Dayanışma Derneği'ni kurduk. Burada burslu öğrencilerimiz var. Geçtiğimiz yıl 10'du, bu yıl 15 oldu. Onlara ayda 16 saat eğitim desteği veriyoruz hiçbir ücret almadan, rehabilitasyon katkısı olmadan... 29 Ekim'de de 1997 yılında kurulan TODEV Vakfı'nın yönetim kurulu başkanlığına seçildim. Bir de Facebook'ta Otizmli Çocuk Anneleri Destek Timi var. Orada da çocuklar ayrımcılığa uğradığı zaman gidip anneler olarak destek olmaya çalışıyoruz.

Kızım otizm tanısı aldıktan sonra kendime hep şunu soruyordum: "Allah neden bana otizmli bir çocuk verdi?" İlk sorgulama döneminden sonra Zonguldak'ta derneği kurunca ve oradaki yüzde 40 tanılı çocukların öz bakımdan mahrum olduğunu görünce dedim ki, bu bir misyon için bana verilmiş. Böylece sivil topluma başladım.

Ceren'in hikayesini kısaca anlatabilir misiniz?

ARZU GÖKÇE: Ceren şu an 12 yaşında. Ata İlköğretim Okulu, orta ikinci sınıf öğrencisi. İlkokul birinci sınıfa rapor almadan başladık. Raporun çocuğumuzu etiketleyeceğini düşündük eşimle. Okula ilk başladığımız günle beraber ayrımcılıklar başladı. 38 kişilik bir sınıfta kızım diğerlerinden farklıydı. Üç öğretmen değişikliğimiz oldu. Öğretmenler çocuğumu sınıfta istemedi, her seferinde ses yaptıkça kapının önüne attılar. Bir yılın sonunda kızımı okuma bayramına çıkartmadığı için birinci sınıf öğretmeniyle tartıştım ve 15 gün okulun bahçesine alınmadım. Sonra bunu bir şekilde aştık biz, tanıdıklarımızı eşimizi dostumuzu araya soktuk. Ondan sonra başladı zaten sivil toplum çalışmaları... Şimdi Van'da bir şey olsa ben oradaki sorunu çözmeye çalışıyorum, çünkü oradaki hiçlik, yalnızlık çok zor bir şey.

Öğretmen konusunda olumsuz örnekler kadar olumlu örnekler de olabiliyor. Sizin de hayatınızda fark yaratan bir öğretmen var bildiğim kadarıyla...

ARZU GÖKÇE: Ceren ikinci sınıfta Cemil öğretmenle tanıştı. Cemil öğretmen yıllardır ilkokul öğretmenliği yapmış... Ceren'e bireysel eğitim programı yapmadı ama Ceren'e insan olmayı öğretti, arkadaşlarının onu kabul etmesini sağladı. Tahta mı silinecek "Ceren sen sil", montlar mı asılacak "Ceren sen as" diyerek her şeye Ceren'i kattı. Ceren de arkadaşları gibi görüyordu onu; "Cemil ayakkabımı bağla", "Cemil susadım" diyordu. Cemil öğretmenle ve bu hikayeyle Öğretmen Akademisi Vakfı'ndan Yılın Farkındalık Ödülü'nü aldık. Hala görüşüyoruz kendisiyle. Cemil öğretmen saye-

sinde benim çocuğum bakımevinden kurtuldu. O da "Ben Ceren'le yapamıyorum" deseydi, Ceren özel alt sınıfa gidecekti. Oradan da iş uygulama okuluna gidecekti, sonu bakımeviydi. Şimdi de bakımevine gidecek belki ama kendi ayakları üzerinde duracak, diğerlerine de yardımcı olacak durumda.

"İlkokula kadar rapor almadık" dediniz...Tanıdan sonra özel eğitim için nasıl bir yol izlediniz?

ARZU GÖKÇE: Ücretli eğitim aldık. Maddi imkanlarımızla ciddi rakamlar harcadık. Kaynaştırma mecbur olunca ilkokul birinci sınıfın ikinci döneminde rapor aldık ama durumunu hiçbir zaman saklamadık. Şimdi bu raporlar iki senelik, iki senenin sonunda çocuk iyi bir performans gösterirse kalkıyor. Ağır ve sürekli olduğu zaman onlar kalkmıyor, ömür boyu süren raporlar oluyor. Ama bazı aileler maaş almak için ağır ve sürekli raporu alıyorlar üç dört yaşındaki çocuklara. Rehberlik araştırma merkezi o çocukları durumuna bakmaksızın değerlendiriyorsa direkt özel alt sınıfa ya da ÖÇEM sınıfına yönlendiriyor. Çocuğun durumu iyi olsa bile maaş için bunu yapan aileler var. Zonguldak'a gittiğim zaman gördüm ki Zonguldak'ta hiç kaynaştırmaya giden öğrenci yok. Sadece iki tane! Bu nasıl olur? Rehabilitasyonlar mı başarısız derken anladık ki meğerse oradaki raporlamadan dolayıymış, maaş durumundan dolayı çocuklar kaynaştırmaya gidememişler.

Otizm Destek Eğitim ve Dayanışma Derneği'nin çalışmaları neler?

ARZU GÖKÇE: 2014 Eğitim Kültür Öncüleri Derneği Acıbadem'deki bu yeri bize bilabedel olarak verdi. Biz önce burada hafta sonları babalar ve aileler olarak toplantılar yapıyorduk. Sonra bir baktık 6 öğretmenimiz ve bir eğitim koordinatörümüz var. Şu an burslu 15, burssuz da 4 öğrenci var. Onlardan edindiğimiz paralarla öğretmen maaşları, sigortaları ve buranın genel giderleri karşılanıyor. Temizliğe bile eleman almıyoruz ki aylık bütçeyi denkleştirebilelim.

Tolga Bey siz de destekçi ve alanın içinde olan babalardan-sınız ve "Babalar Otizmi Anlatıyor" ile güzel bir projeye imza atıyorsunuzuz...

TOLGA GÖKÇE: Babalar Otizmi Anlatıyor Projesi aslında 2017'nin nisan ayında başladı. Üniversitede sosyal sorumlu-

luk kulübü üyesi arkadaşlarla başlayan bir projeydi. Kendileri otizmle ilgili bir farkındalık hareketi yapmak istiyorlardı. Geçen yıl mart ayında İstanbul'dan İzmir'e iki üniversite öğrencisi bisikletle giderek otizmde farkındalık hareketi başlattılar. Biz de dernek olarak ve şahıs olarak onları destekledik. Yol istikametinde İzmir'e gidene kadar bütün derneklerimizi haberdar ettik bu durumdan. Ailelerle karşıladılar yolda onları ve güzel paylaşımlar oldu. İzmir'de de kalabalık bir grupla final yaptılar. Basında da haberleri yer aldı. Bununla başladı, ardından yine aynı üniversiteli arkadaşlarımızla "başka ne yapabiliriz" diye konuştuk. İleriye yönelik ciddi hareketler yapmak istiyorlardı. Babaların çok meydanda olmadığını ifade etmiştik, anneler bir araya geliyor otizmi konuşuyor, bu kez de otizmi babalar anlatsın diye başlayan bir durumdu. Şu ana kadar 22 üniversitede "Babalar Otizmi Anlatıyor" yaptık. Tamamen

lardan konuşuyoruz.

Türkiye'de otizm konusundaki sivil toplum çalışmaları hakkında neler söyleyebilirsiniz?

ARZU GÖKÇE: Başkan olmak isteyen STK açıyor. Bu açık ve net. Yurt dışında bir ilde otizmle çalışan STK varsa Amerika sana diyor ki, git o derneğin altında çalış. Keşke burada da hepimiz tek çatı altında toplanabilsek. Bunun için Türkiye Otizm Meclisi kuruldu. Bütün STKları bir araya getirmek için. Orada bile koltuk sorun... Biz bu çocuklar için kalıcı olarak ne yapabiliriz, ne yapmalıyız? Odaklanmamız gereken bu. Herkesin ihtiyacı kendi çocuğu doğrultusunda. Biri kaynaştırma eğitiminin düzelmesini istiyor, 40 yaşında çocuğu olan bakımevini istiyor, yeni tanı alanlar erken çocukluk dönemindeki eğitimleri istiyor. Karmakarışık bir düzenin içindeyiz. Ayrıca aileler

gönüllü 3 babanın katıldığı bir söyleşi oluyor. Mustafa Öztürk, Seyhan Erdeniz ve ben. Moderatör olarak da Soner Gül yer alıyor.

"Babalar Otizmi Anlatıyor"un hedef kitlesi kim?

TOLGA GÖKÇE: Biz bu konuyu hayata geçirmeyi düşündüğümüzde hedef kitlemizi yakın gelecekte otizimli bireylerle bir arada olacak kişiler olarak düşündük. Öğrencilerin eğitim aldığı özel eğitim bölümü, psikoloji bölümü ve çocuk gelişim bölümü özellikle hedef kitlemiz. Çünkü aileler zaten otizmin içinde. Konuşmalarda otizm tedavisini veya izleyecekleri yolları anlatmıyoruz. Biz yaşadıklarımızı anlatıyoruz. Böylece onlar da yakın gelecekte karşılarına otizimli bir birey geldiğinde neler yapabileceklerini şimdiden öğreniyorlar. Kalıplaşmış, herkesin bildiği şeyleri anlatmıyoruz, hayattan, yaşanmışlıklardan

başları sıkıştığı zaman ilk olarak federasyona, vakıflara telefon açıyorlar, sürekli bir beklenti içindeler ama bizler bir etkinlik yaptığımız, konferans verdiğimiz zaman ortada aileler yok.

Neden sizce?

ARZU GÖKÇE: Güvenmiyorlar herhalde ama güvenmeseler de neden başları sıkıştıklarında ilk aradıkları yer federasyon, bunun cevabını bulamadık. STK ve aile ilişkisini nasıl fazlalaştırırız biraz bunu çalışmamız gerekiyor.

Yaşam evi projesinden biraz bahsedebilir misiniz?

ARZU GÖKÇE: Bir ay önce Zonguldak valisi ile bir toplantı yaptık. Kendisi çok duyarlı davrandı. Ocak'ın ilk haftasında üç tane yer var onlarla ilgili tahsis yaptıracak, umuyoruz ki yakın zamanda başlanacak.

Yaşam evi projesinin Türkiye’de başka bir örneği var mı?

ARZU GÖKÇE: Konya’da ve Pendik’te var. Ama çocuklar sadece bakılıyorlar. Bir iş, uğraş, herhangi bir etkinlik yok. Otizm huzurevi gibi düşünün. Eğitim yok, spor yok.

Zonguldak için hayal ettikleriniz arasında neler var?

ARZU GÖKÇE: İş, uğraş terapisi, aile destek... Bunların hepsinin bir arada olmasını istiyoruz.

TOLGA GÖKÇE: Avrupa’da uygulaması yapılan yaşam evleri gibi bir hayalimiz var. Amerika eğitim sistemini çok iyi çözmüş durumda, Avrupa ise bakım işini çok iyi yapıyor. Almanya ve İsviçre örnekleri gibi Türkiye’de buna yakın bir şey yapabilmek için devlet desteği gerekiyor. Her ilde bir bakım evi hayalimiz var bizim.

ARZU GÖKÇE: TODEV vakfı yönetim kurulu olarak Prof. Dr. Kemal Kuşçu hocamızla buluştuk ve konuştuk. Bir bakım evi mi yapalım, yoksa önce bir bakım evi personeli mi yetiştirmeyi mi hedefleyelim? Bir tane küçük bir model olsun, uygulama evi olsun, personel orada yetişsin. Personelin en zor durumlarda sinirleniyor mu, çocuklara şiddet uygular mı uygulamaz mı bu testlerden geçmesi lazım.

Otizm konusunda öncelikle çözülmesi gereken sorunlar neler?

TOLGA GÖKÇE: Personel yetiştirilmesi önemli bir konu. Sadece bakım evi için değil, bu özel eğitimde de ciddi bir problem. Bu işin ilerleyen yıllarda ne kadar ağır bir boyut getirebileceği düşünülürse devletin bu işi kaynağında erken tanıyla birlikte çözmesi, bunun sağlık hizmetleri sunan kuruluşlarda başlaması ve raporlama önemli konular. Bugün İstanbul gibi büyük illerde 4 aydan 5 aydan önce alamıyorsunuz. Rapor çıkaramayan aile de ne yapıyor? Eğitime yönlendirilmiyor, o yönde hareket edemiyor. Onun için bir an önce beş bakanlığı (Sağlık Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Aile Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Kalkınma Bakanlığı) ilgilendiren bir plan demiştik. Bu işlerin maliyeti, bütçesi hazırlanacak ve erken tanıdan itibaren çalışmalar başlayacak. Eğitimcilerin ve bakım personelinin yetiştirilmesi konuları çok acil. 2017’de çok bir şey yapıldı diyemeyiz. Bir tek Milli Eğitim Bakanlığı’nın 1. sınıf kitabının içinde otizm kelimesi geçiyor. Kaynaştırma konularında büyük sıkıntılar var. Okulların açıldığı ilk ay Arzu Hanım’ın telefonları durmaz. 24 saat Türkiye’nin her yerinden kaynaş-

tırma problemleri için ararlar. Çocuğun RAM raporu var ama okula kabul edilmiyor... Ulusal Kaynaştırma Eylem Planı açıklanacak diye bekliyoruz. Yardımcı öğretmen olması gerekiyor ayrıca... Bizim çocuklarımıza kaynaştırmadan ziyade bütünleştirme olması gerekiyor sınıflarda. Çocuğun müfredata uydurulması değil, müfredatın çocuğa uygun hale getirilmesi gerekiyor. Şu an Milli Eğitim Bakanlığı’nın eğitim müfredatında bizim çocuklarımız sınıfın öznesi değil. Bizim çocuklarımız müfredata uyduruluyor. Asıl olan bütünleştirmedir, yurt dışında böyledir. Bunun da uygulanmasında tek etkin durum yardımcı öğretmendir. Sınıfta bir yardımcı öğretmenin olması gerekiyor ki bizim çocuklara destek eğitimi verilsin. RUSİHAK’ın Sarıyer Zekeriköy İlköğretim Okulu’nda iki yıldır devam eden çok güzel bir çalışması var bununla ilgili. Bu programın kapanış toplantısına konuşmacı olarak ben de katıldım. Orada güzel paylaşımlar oldu. Türkiye’de yaygın olarak yapılmasını istediğimiz örnek bir programdı.

Kaynaştırma konusunda ailelere önerileriniz neler?

ARZU GÖKÇE: Kavga etmemek gerekiyor. Otizmi bu çocukların isteyerek yapmadığını öğretmenlere tek tek anlatmak gerekiyor. Geçen yıl Ceren ortaokula başladığında biz eğitim koordinatörümüzle gittik, önce arkadaşlarına otizm nedir anlatıldı, sonra gittik öğretmenlere anlattık. Bir sorun olduğunda bizleri aramalarını söyledik.

Anne-babalara diğer tavsiyeleriniz neler?

ARZU GÖKÇE: Mutlaka psikolojik destek alsınlar. Aslında anneler hiçbir zaman kabul etmiyor ki. Ben şu anda bu kadar profesyonelliğin içindeyim, bu kadar sivil toplumun içindeyim hala bir mucize bekliyorum, o yüzden kabul etme diye bir şey olmuyor da otizmle yaşamayı nasıl öğrenirler? Buna cevap arasınlar. Bir arkadaşım “Nasıl dayanabiliyorsun bu kadar şeye?” demişti... “Sesin diğerlerinden bir tık fazla çıksın, ben bunu öğrendim” demiştim. Sokakta çocuğuma baktıkları zaman “Ne oldu tanıyor musun?” diyordum. Böyle böyle ufak adımlarla ilerledim. Sınıf velileri diyor ki “Ceren çocuğuma vuruyor”, “Olabilir senin çocuğun da vuruyor, çocuk bunlar.” Ezilip büzülmedim hiçbir zaman. Ezilip büzüldüğünüz zaman daha çok kafanıza kafanıza vuruyorlar. Sen haklarını bilirsen güçlü olursun. Milli Eğitim Bakanlığı’nın yayınlamış olduğu 50 maddelik mevzuattan kendi haklarını öğrensinler. Ama konuşamayan, okumayan, bez problemi olan çocuklar için özel alt sınıflar daha faydalı olabilir. Aile bunun ayrımını yapabilir, yapamıyorsa da bize müracaat edebilirler. Biz çocuk hangisine uygun onunla ilgili de destek veririz.

İBS ANNE VE ÇOCUK FUARI GERÇEKLEŞTİ

İBS Anne ve Çocuk Fuarı (İBS), renkli ve sürprizi çok içeriği ile İstanbul Kongre Merkezi'nde gerçekleşti. Bu yıl 6'ncısı yapılan ve 17 Aralık tarihine kadar devam eden festivalin teması 'Kahramanım Annem'di. Fuarda 3 gün boyunca sergiler, atölye çalışmaları, sohbet buluşmaları ve yarışmalar gibi etkinlikler yer aldı. Ayrıca ebeveynlik halleri ve çocuğa yönelik yaklaşımları ile fark oluşturan pek çok ünlü anne ile uzman da fuar kapsamında yer aldı.

Fuar, sohbet buluşmaları ile 3 gün boyunca ünlü anneleri ve doktorları da ağırladı. Kısa bir süre önce anne olan Akasya Asılıtürkmen, ikinci defa anne olan Ceyda Düvenci, ikiz çocuk annesi Derya Özel, bir kız çocuk sahibi Ayşe Arman ebeveyn-

lere hem deneyimlerini anlattı hem de soruları yanıtladı.

İBS Sohbet buluşmalarında yer alan uzmanları ise şöyleydi: Dr. Gökhan Mamur, Dr. Sema Demir, Dr. Aykut Coşkun, Dr. Elif Çakır, Pedagog Melek Kılıç, Uzman Psikolog Elif Saygın, Klinik Psikolog Yrd. Doktor Başak Demiriz ve Doktor Cevahir Tekcan.

Festivalin en "koşturmacalı" bölümünü ise "Hazine Avı Yarışmaları" oluşturdu. Ebeveynlerin ve çocukların başrolünde olduğu eğlenceli yarışmaların kazananlarını ise, puset, oto-koltuğu, bebek yatağı, hijyen malzemeleri, oyuncak ve kıyafetlerden oluşan hediyeler verildi.

AÇIK TOPLUM VAKFI'NI ZİYARET ETTİK

Açık Toplum Vakfı Program Sorumlusu Onur Sazak ve Kaya Heyse'yi Özel Çocuklar Eğitim ve Dayanışma Derneği olarak ziyaret ederek çalışmalarımız hakkında bilgi verdik. Derneğimizin Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Selim Parlak, Kurumsal İletişim Koordinatörü Burçin Öztınaz ve Dijital Medya Yöneticisi Mevlüt Dülger'in de katıldığı görüşmede yapılabilecek iş birlikleri konuşuldu.

RUNATOLIA 2018 İÇİN GERİ SAYIM BAŞLADI

Runatolia Maratonu ilk kez 19 Mart 2006 tarihinde Türk turizminde farklılık yaratmak ve kış turizmine katkı sağlamak amacı ile Runtalya Uluslararası Antalya Maratonu adıyla başladı. 2015 yılından itibaren Runatolia Maratonu adıyla düzenlenen organizasyon, profesyonel koşuculara hitap ettiği kadar, koşu deneyimi az olan amatör sporcuların da ilgi gösterdiği bir koşu. 04 Mart 2018 Pazar günü gerçekleştirilecek 2018 Runatolia Maratonu'nda ÖÇED Yönetim Kurulu Başkanı Parin Yakupyan da koşacak. Detayları internet sitemizden ve sosyal medya hesabımızdan takip edebilirsiniz.

Verbal Behavior

(Uygulamalı Sözel Davranış)

Workshop

2.
KEZ

Nicky Nükte ALTIKULAÇ
MS, BCBA, EI (ABA Uzmanı)

Tarih:

10 Haziran 2018, Pazar

Saat:

10:00 - 17:00

Yer:

Algı Özel Eğitim Merkezi

İletişim ve Kayıt:

0212 211 10 91 - 92

Fiyat: 700 TL+KDV

*Verbal Behavior/Sözel Davranış nedir?

*Sözel davranış hangi vakalarda kullanılır?

*Sözel Davranış Programı nasıl hazırlanır?

*Uygulamalı olarak sözel davranış programının hazırlanması

*Uygulamalı olarak Sözel davranış programının uygulanması

*Çocuğun değerlendirilmesi

Manding, Adlandırma becerisi, Eko becerisi, Sözel taklit becerisi,

Alıcı dil becerisi, Pragmatik dil becerisi, Motor taklit becerileri,

Görsel performans, Spontan konuşma becerileri

Not: Sözel davranış programı uygulanırken kullanılacak formlar verilecektir.

Özel Çocuklar
Eğitim ve
Dayanışma Derneği
www.oced.org.tr

Algı Özel Eğitim Kurumları
www.algiozelegitim.com.tr
www.algiaba.com.tr
www.algiakademi.com

All Kids First, LLC.
www.akfconnectingdots.com

**ALGI
AKADEMİ**

"Algı Akademi"; Algı Özel Eğitim Kurumlarının eğitim öğretim içerikli tüm organizasyonlarının ismidir.

**ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERİN
ERKEN TANI ALMASI VE ERKEN EĞİTİM
PROGRAMLARINA DAHİL EDİLMESİ
İÇİN YAPILAN ÇALIŞMALARA SİZ DE
DESTEK OLABİLİRSİNİZ.**

ÖCED

Özel Çocuklar Eğitim ve Dayanışma Derneği

www.oced.org.tr
bilgi@oced.org.tr

/ocedorgtr

HESAP İSMİ :
ÖZEL ÇOCUKLAR EĞİTİM VE DAYANIŞMA DERNEĞİ
HESAP BİLGİLERİ :
AKBANK MECİDİYEKÖY ŞUBESİ
HESAP NUMARASI (IBAN NO) :
TR970004600133888000174201